

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Dünyanın
ən təhlükəli
dərmanı -
Bakıda
reseptsiz
satılır
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 sentyabr 2025-ci il Cümə № 163 (8773) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

SOS! “Azərbaycan o halda müharibəyə başlayacaq...”

Paşinyanın adamından ilginç xəbərdarlıq: “Əgər bunu etməsək...”

yazısı səh.8-də

İranın Güney Qafqaz “sancısı” yenə tutdu

yazısı səh.4-də

Tələbələrin sığınacaq dərdi: universitet yataqxanaları necəyə başa gəlir?

yazısı səh.3-də

Türkiyə nüvə dövlətinə çevrilsə... - yuxusu ən çox qaçan ölkə

yazısı səh.6-da

Dərslərlə başlayan tıxaclar - çarə məktəb avtobusları...

yazısı səh.12-də

Rusiyada cəbhədən qayıdanlar xofu

yazısı səh.9-da

Bir gündə 3 faciə: niyə hər gün eyni səhvləri təkrar edib ölürük?

yazısı səh.13-də

Azərbaycana süni yağış yağdırılacaq - üstünlük, gözlənti

yazısı səh.14-də

Zərdabda qız qaçıran şəxs həbs edildi, Sabirabadda isə...

yazısı səh.13-də

“Apple” şirkətinin satmadığı “iPhone 17” Bakıda necə satılır?

yazısı səh.15-də

“Formula 1”lə bağlı dərslər onlayn olacaq

yazısı səh.2-də

“907-Cİ DÜZƏLİŞ” MİNSK QRUPUNUN “YANINA” GEDİR

Bakının növbəti diplomatik qələbəsi yaxınlaşır; **ekspert:** “Strateji tərəfdaşlığa doğru gedən iki ölkə arasında belə əngəl olmamalıdır...”

yazısı səh.7-də

Möhlət bitdi: soydaşlarımız Rusiyadan geriye axın etsə...

Ekspert dövlətin qabaqlayıcı tədbirlər görməsini vacib sayır: “Azərbaycanda ciddi sosial böhran yaranmasa da, əmək bazarında gərginlik yaşana bilər”

yazısı səh.4-də

Sergey Kopirkin

Rus səfirin müxalifətlə müəmmalı görüşləri

yazısı səh.9-da

Çingiz Qənizadə:
“AŞ PA Azərbaycana yox, Azərbaycan AŞ PA-ya lazımdır”

yazısı səh.5-də

Vardanyan muşdlulara pulu belə ödəyib - Bakıda tarixi məhkəmə

yazısı səh.11-də

Prezidentdən 8 min sakini sevindirən sərəncam

Masallı rayonunun Xıl-Sirəbil-Allahyarlı-Molalan-Çayqırağ avtomobil yolunun əsaslı təmirinə vəsait ayrılıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb.

Sərəncamla 8 min nəfər əhalinin yaşadığı 5 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Xıl-Sirəbil-Allahyarlı-Molalan-Çayqırağ avtomobil yolunun əsaslı təmiri məqsədilə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ilkin olaraq 1,5 milyon manat ayrılıb.

Metroda interval azaldılacaq

Bakı metropolitenində yeni tədris dövründə tətbiq ediləcək minimal intervallar hərəkətin təşkili baxımından mümkün texniki imkanların ən optimal həddi olacaq.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə “Bakı Metropoliteni” QSC-dən bildirilib. Məlumatla əsasən, bununla bağlı bir sıra yeniliklərin tətbiq edilməsi gözlənilir:

“Qeyd edilənlərlə yanaşı, qeyri-pik saatlarda ehtiyat qatarların xətlərə buraxılması, digər texniki mühəndis qurğuların işində və stansiyalarda müvafiq tənzimləmələr həyata keçiriləcək. Yeni tədris mövsümündə payız-qış qrafiki tətbiq ediləcək və bununla da pik saatlarda qatarlararası intervallar azaldılacaq. Yeniliklər barədə ictimaiyyətə ətraflı məlumat veriləcək”.

Xatırladaq ki, hazırda Bakı metrosunda yay rejimi tətbiq edilir. Yay rejimində səhərdən axşama qədər vahid interval, yeni 2 dəqiqədən çox interval tətbiq olunur.

Bakıda tarixi hamam qanunsuz istifadə edilib

Bakı şəhərində yerləşən tarix-mədəniyyət abidələrinə keçirilən baxış zamanı Yasamal rayonu, Zərgərpalan küçəsi, 48 ünvanında yerləşən və yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsi kimi dövlət mühafizəsinə götürülmüş hamamın qanunsuz istifadə edildiyi müəyyən olunub.

Modern.az xəbər verir ki, araşdırma zamanı təqdim edilən icarə müqaviləsinin müddətinin bitdiyi aşkar edilib.

Qanunvericiliyə uyğun olaraq, tarix və mədəniyyət abidələrinin elmi, mədəni, dini, xidməti və turizm məqsədləri üçün istifadəsi, onların icarəyə verilməsi və yerli əhəmiyyətli memarlıq abidələrinin özəlləşdirilməsi Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin razılığı ilə həyata keçirilməlidir. Sözügedən qeyri-yaşayış sahəsinin istifadəsi, o cümlədən icarəyə verilməsi aidiyyəti üzrə razılaşdırılmadan aparıldığı müəyyən edilib.

Aşkar edilib ki, sözügedən qeyri-yaşayış sahəsi ilə bağlı 01.01.2021-ci il tarixli, 8379/505 nömrəli icarə müqaviləsi mövcud olsa da, Bakı Kommersiya Məhkəməsinin qətnaməsinə əsasən, müqaviləyə 07.06.2023-cü il tarixindən xitam verilib. Buna baxmayaraq, abidədən qanunsuz istifadə halları davam etdirilib.

Dövlət Xidməti tərəfindən görülən tədbirlər nəticəsində abidədən qanunsuz istifadənin qarşısı alınıb.

Narkotiki bankalarda gizlədən şəxs saxlanıldı

Sirvan Şəhər Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı həyata keçirdikləri əməliyyat zamanı Daşqın Əhmədov saxlanılıb. DİN-in Mətbuat Xidmətinin Şirvan regional qrupundan verilən məlumata görə, ondan 44 ədəd şüşə qabda qablaşdırılmış 3 kiloqrama yaxın olan marixuana aşkarlanıb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, saxlanılan şəxs barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Araşdırmalar davam etdirilir.

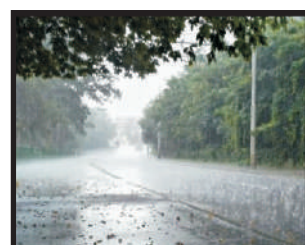
Sürücülərə müjdə: texniki baxış sadələşdirildi

Nazirlər Kabineti “Nəqliyyat vasitələrinə və onların qoşqlarına dövlət texniki baxışının keçirilməsi qaydaları haqqında Nümunəvi Əsasnamə”yə dəyişiklik edib. Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov yeni qərar imzalayıb.

Qərara əsasən, nəqliyyat vasitəsinin texniki baxışdan keçməsi barədə elektron talon-

dim edilə (əldə edilə) bilər. Nəqliyyat vasitəsinin texniki baxışdan keçməsi barədə elektron talonda göstərilən məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzərindən təqdim edilməsi həmin talonun təqdim edilməsinə bərabər tutulacaq.

Bu gün Bakıda yağış yağacaq

Sentyabrın 12-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Yarımada-nın ayrı-ayrı yerlərində yağışın leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Axşam tədricən kəsiləcək. Güclü şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 18-21, gündüz 22-24 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 mm cıvə sütunundan 763 mm cıvə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 75-85 % təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə yağışın leysan xarakterli intensiv və güclü olacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə sulu qara keçəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 18-21, gündüz 24-28, dağlarda gecə 6-10, gündüz 12-17 dərəcə isti olacaq.

Ceyhun Hüseynov

Əsgərin qətli ilə bağlı tutulan rütbəli azadlığa buraxılıb

Müdafiə Nazirliyinin N saylı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu, əsgər Ceyhun Hüseynovun qətli ilə bağlı ittiham olunan hərbi hissə komandiri, polkovnik Samir Həziyev və hərbi hissənin Tibb Xidməti rəisi Aydın Quliyev barəsində olan hökmdən verilən şikayətə baxılıb.

APA xəbər verir ki, Naxçıvan Ali Məhkəməsi bununla bağlı qərar verib. Hakim Vüqar Quliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qəbul olunan qərara əsasən, Samir Həziyev barəsində 2 il, Aydın Quliyev barəsində isə 1 il 6 ay sınaq müddəti seçilməklə cəzaları şərti hesab olunub. Onlar azadlığa buraxılıblar.

Naxçıvan Hərbi Məhkəməsinin hökmünə əsasən, Samir Həziyev 4, Aydın Quliyev isə 3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Aydın Quliyev məhkəmə zalında həbs olunub.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusu əsgər Hüseynov Ceyhun Tofiq oğlu ötən il iyunun 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sədərək rayonunun Günnüt yaşayış məntəqəsi istiqamətində naməlum şəraitdə itkin düşüb.

Bir neçə gün sonra Günnüt yaşayış məntəqəsi istiqamətində onun nəşi aşkar edilib.

Fakt üzrə Naxçıvan hərbi prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.2.12-ci (ağırlaşdırıcı hallarda qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Cinayət işi üzrə məhkəmə-tibbi, kompleks məhkəmə-ballistik, daktiloskopik və trasoloji ekspertizalar təyin edilib, hadisə yerinə və meyitə baxış keçirilib, şahidlər dindirilib, habelə, iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən predmetlər maddi sübut kimi götürülərək təxirəsalınmaz zəruri istintaq hərəkətləri icra olunub.

Cinayət işi üzrə hərbi hissə komandiri, polkovnik Həziyev Samir Mətləb oğlu həbs olunub. İş üzrə onunla yanaşı, hərbi hissənin Tibb Xidməti rəisi Quliyev Aydın Yaşar oğlu da ittiham olunur.

Onlara Cinayət Məcəlləsinin 341.2.3-cü (vəzifə səlahiyyətlərini aşma-bir qrup şəxs tərəfindən ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Ceyhun Hüseynov ADA Universitetinin məzunu olub.

“Formula 1”lə bağlı dərslər onlayn olacaq

“Formula 1” Azərbaycan Qran-Prisi günlərində bəzi məktəblərdə dərslər onlayn olacaq. “Report” xəbər verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev sentyabrın 11-də media üçün keçirdiyi brifinqdə deyib. Onun sözlərinə görə, bununla bağlı məktəblərlə danışıqlar aparılır, siyahı açıqlanacaq:

“Bu, hər il qəbul edilən qərardır. Ali təhsil müəssisələrinə gəlincə, adətən qərarı universitetlər özü hazırlayıb bizə təqdim edir. Yarış yolunun üzərinə düşən beş universitetlərin sayı da çox azdır”.

Nazir bildirib ki, bu məsələ Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinə şamil oluna bilər: “Amma “Formula 1” Gəncədə keçirilmir. Ona görə də Gəncə Dövlət Universitetinə niyə şamil olunmalıdır? Eyni zamanda 6, 132-134 nömrəli məktəblərə bu qərar şamil olunacaq”.

Qeyd edək ki, “Formula 1” Qatar Airways Azərbaycan Qran Prisi sentyabrın 19-21-də keçiriləcək.

Təyyarədə oğurluq edənlər saxlanıldı

Hava nəqliyyatından istifadə edərək təyyarənin göyərtəsində olan sənişinlərin əl yüklərindən oğurluq əməlləri etməkdə şübhəli bilinən şəxslər saxlanılıblar.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyindən (DİN) məlumat verilib. Bildirilib ki, DİN-in Hava Nəqliyyatında Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə əcnəbi vətəndaşlar - 45 yaşlı Van Hong və 43 yaşlı Zhou Longgen saxlanılıblar.

Araşdırmalarla məlum olub ki, şübhəli şəxslər təyyarədə olan sənişinlərin ani diqqətsizliyindən istifadə edərək onların pul və digər qiymətli əşyalarını gizli yolla talayıblar. Saxlanılan şəxslər çantalarında olan pulları əldə edəndən sonra şübhə oymatmaq üçün onların yerinə qat-qat aşağı nominalı və müxtəlif ölkələrə məxsus pul vəsaitləri yerləşdiriblər ki, uçuş zamanı sənişinlər bilməsinlər. Onların üzərindən iş üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən maddi və elektron sübutlar aşkarlanaraq istintaqa təhvil verilib.

Fakta görə başlayan cinayət işi üzrə istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Azərbaycanda dərslərin başlanmasına bir həftə vaxt qalır. Yay tətilinin son günlərində şəhər və rayonlardan tələbələr paytaxta üz tutur. Çoxları üçün bu, yeni həyatın başlanğıcıdır: universitet auditoriyaları, imtahan həyəcanı, tələbəlik dostluğu... Amma bütün bunların arxasında böyük bir problem gizlənir - yaşayış yeri.

çox vaxt isə imtina cavabı ilə üzləşməlidirlər.

Maraqlı sual budur: yeni tədris ilində universitetlər tələbələri yataqxana ilə təmin edə biləcəkmə?

Musavat.com paytaxtdakı universitetlər arasında sorğu aparıb.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Elnarə Ömərova deyib ki,

yerli tələbələr üçün nəzərdə tutulub. Bu günə qədər müraciət edən bütün tələbələr yataqxanada yerlə təmin olunub və heç bir problemlə üzləşməyib. Bu il də həmçinin, müraciət edən bütün tələbələr yerlə təmin etmək nəzərdə tutulub. Qiymətlərə gəldikdə, bu, yerləşdirilmədən asılıdır. İki, üç, dörd nəfərlik otaqlarımız var. Yataqxanadan və otaqdan asılı olaraq

Qarabağ Universitetinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbə-sindən bildirilib ki, **Qarabağ Universitetinin** tələbə yataqxanası müasir kampus konsepsiyası əsasında qurulmuş mənzil tipli 13 bina-dan ibarətdir. Tələbələrin yataqxanada yaşayışı ödənişsiz şəkildə həyata keçirilir: "Yataqxanada ötən tədris ili və cari ildə qəbul olan tələbələr-
rimizlə birgə ümumilikdə

Məktəb direktorları və müavinlərlə bağlı nazirdən açıqlama

"Bu il direktorların və müavinlərinin sertifikatlaşdırılması prosesi olmayacaq". Musavat.com xəbər verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev yeni tədris ilinə dair media üçün brifinqdə deyib.

Nazir bildirib ki, universitet rektorlarının təyin edilməsi ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişiklik gözlənilmir.

E.Əmrullayev onu da qeyd edib ki, 65 yaşı tamam olan və sertifikatı olmadan keçməyən müəllimlər işdən uzaqlaşdırılır. Nazirin sözlərinə görə, bu müəllimlərə dərs ilinin bitməsi üçün güzəştlər edilmir.

□ Musavat.com

"Universitetlərdə müasir ixtisaslara üstünlük verilməlidir" - deputat

"Müasir dövrün çağırışları və əmək bazarının dinamika-sı bizdən təhsil sistemində çevik və innovativ yanaşma-lar tələb edir".

Bu sözləri Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin dünən keçirilən iclasında deputat Fatma Yıldırım deyib. O qeyd edib ki, klassik ixtisaslar artıq tələbatı tam qarşılamır: "Bu baxımdan mən təklif edirəm ki, növbəti yeni tədris ilindən etibarən ali məktəblərdə innovativ ixtisasların təşkili və inkişafı məsələsinə diqqət yetirilsin".

Bəs klassik ixtisaslar dedikdə nələr nəzərdə tutulur? Bu ixtisasların bugünkü bazar tələblərinə cavab verməməsi nədən qaynaqlanır? İnnovativ ixtisaslar dedikdə konkret hansı sahələr nəzərdə tutulur?

Mövzu ilə bağlı **təhsil eksperti Elçin Əfəndi** Musavat.com-a danışdı: "Biz təhsil ekspertləri artıq 7-8 ildir ki, bu barədə çağırışlar edirik ki, müasir ixtisaslara daha çox üstünlük verməliyik. Əlbəttə, həmin ixtisaslar dövrün tələbinə uyğun ixtisaslar olmalıdır. Biz ənənəvi ixtisaslarda plan yerlərini azaltmalıyıq. Hazırda baxsaq, kifayət qədər pedaqoji ixtisaslardan kadr ehtiyatı var. Məsələn, hər il 9 min vaxt yerə qarşı 60 min nəfər iştirak edir. Hər il də biz əmək bazarına 4-5 min pedaqoji ixtisasları bitirən şəxsləri buraxırıq.

Amma bunun əvəzinə daha çox kiber təhlükəsizlik mühəndisi, maliyyə meneceri, data mühəndisi, eyni zamanda yeni energetika mühəndisi, texnologiya mütəxəssisi hazırlamalıyıq. Həmçinin onlayn müəllim hazırlığı, robot müəllim hazırlığı kadrları, gen mühəndisi üzrə mütəxəssis, istedadlı şəxslərin müəyyənləşdirilməsi üzrə menecer, elektron ticarət üzrə mütəxəssis kimi sahələrdə də kadrlar yetişdirilməlidir.

Doğrudur, son dövrlərdə informasiya təhlükəsizliyi, informasiya texnologiyaları, daha doğrusu, kompüter mühəndisliyi, data analitikası ixtisası üzrə kadrların hazırlığı üçün istiqamətlər açılib. Lakin daha çox tələbə qəbulu həyata keçirməliyik. Bunun əvəzində isə əlbəttə ki, klassik ixtisaslar - tərcüməçilik üzrə ixtisaslar, xüsusən də ingilis, alman, rus və fransız dili tərcüməçiliyi, habelə statistika kimi sahələr - hansı ki, klassik ixtisaslardır, onların yerinə yeni innovativ ixtisaslar yaratmalıyıq və həmin ixtisaslara daha çox tələbə qəbul etməliyik.

Belə olan halda, əmək bazarında həm iş ehtiyacı aradan qalxar, konkret sahələr üzrə mütəxəssislər formalaşar, həm də dövr bizdən bunu tələb edir. Yeni informasiya texnologiyaları ilə bağlı kadr hazırlığını genişləndirməliyik ki, gələcəkdə müxtəlif sferalarda daha müsbət irəliləyişlərə və nailiyyətlərə imza ata bilək".

□ Xəlilə GƏRAY,
Musavat.com

Tələbələrin sığınacaq dərdi: universitet yataqxanaları neçəyə başa gəlir?

Rayonlardan gələn tələbələrin ən çox üzləşdiyi məsələ Bakıda ev tapmaqdır. Təhsil yolunu seçən gəncin ilk sualı dərslərin necə başlayacağı deyil, "harada qalacağam?" olur.

Kirayə mənzil bazarında vəziyyət isə ürəkəcan deyil. Yay aylarında nisbətən ucuz olan evlərə sentyabr yaxınlaşdıqca tələbə axını başlayır, tələbat artır, qiymətlər isə dərhal qalxır. Paytaxtın mərkəzi hissələrində kirayə mənzillərin qiyməti çox tələbənin büdcəsini aşır. Tələbələr isə adətən xərclərini yüngülləşdirmək üçün bir neçə nəfər birləşərək ev tutur. Amma bu da çox vaxt komfortsuz və riskli şəraitdə yaşamaq deməkdir.

Belə vəziyyətdə tələbələrin dadına universitetlərin yataqxanaları çatmalıdır. Ancaq bu imkan da məhduddur. Bakıdakı ali məktəblərin çoxunun ya öz yataqxanası yoxdur, ya da olan binalar bütün tələbələri yerləşdirməyə imkan vermir. Yataqxanada qalmaq üçün tələbələr ciddi seçim prosesindən keçməli,

universitetin 5 yataqxanası var. Orada keçmiş məcburi köçkünlər yerləşdiyi üçün tələbələr odan istifadə edə bilmir. Onun sözlərinə görə, universitetin Zaqatala filialının yataqxanası bu ilin aprel ayında yenilənib. Yataqxana 155 nəfər tutur. 2 nəfərlik otaq 120, 3 nəfərlik isə 100 manata tələbələrin ixtiyarına verilir.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin mətbuat katibi Şahənə Müşfiq deyib ki, universitetin yataqxanasında uzun illər məcburi köçkünlər yaşayıblar. Ona görə də tələbələr istifadə etmir: "Onlar doğma yurdlarına köçdükdən sonra yataqxana yenidən universitetin səlahiyyətinə veriləcək".

Azərbaycan Tibb Universitetinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Günel Aslanova bildirib ki, universitetin bir yataqxanasında təmir işləri aparılır: "Ümumi 4 yataqxanamız fəaliyyət göstərir, onlardan birində (5 saylı yataqxana) əcnəbi vətəndaşlar yerləşdirilir, qalan binalar

qiymət dəyişir. Ümumilikdə isə bir ay üçün qiymət 50 manatdan 90 manatadək dəyişir.

Oğlanlar üçün olan yataqxanada otaqlar üç nəfərlikdi, orada aylıq qiymət 50 manat təşkil edir. Qızlar yataqxanasında isə qiymətlər fərqlidir, çünki orada bir, iki, üç və dörd nəfərlik otaqlar var, qiymət 50-90 manat arası dəyişir. Qeyd edək ki, şəhid ailəsinin üzvləri üçün yerləşdirilmə ödənişsizdir. Qazi ailə üzvlərinə güzəştlər təqdim olunur".

Bakı Dövlət Universitetinin mətbuat katibi Kəmalə Quliyeva deyib ki, ali məktəbin yataqxanası 220 nəfər üçün nəzərdə tutulub: "Burada hər bir şərait var. Çamaşırxana, internet, oxu zalı, idman sahəsi, tibb məntəqəsi, 24 saat təhlükəsizlik kameraları və s. Əsasən şəhid, qazi övladları, valideynlərini itirmiş, sosial həssas qrupa aid olanların övladları və s. qəbul edilir. Aylıq ödəniş 75 manatdır. Yeni yataqxananın tikilməsi ilə bağlı dövlət-özəl əməkdaşlığı çərçivəsində müzakirələr davam edir".

2500-dən çox tələbənin yerləşdirilməsi mümkündür. Otaqlar 2 və 3 nəfərlikdir və zəruri məişət avadanlıqları, eləcə də infrastrukturla təchiz olunub. Yataqxanada tələbələrin rahat və təhlükəsiz yaşayışı üçün bütün zəruri şərait yaradılıb. Yataqxanada istirahət guşələri, idman sahəsi və yeməxana fəaliyyət göstərir".

Sumqayıt Dövlət Universitetindən bildirilib ki, yataqxana təmir olunub və uzun illərdən sonra tələbələrin istifadəsinə verilib: "Yataqxanada ödəniş 1 tələbə üçün 50 AZN təşkil edir. Yataqxananın tutumu ümumi 256 yerlikdir. Yataqxananın yenilənməsi nəzərdə tutulmur, buna səbəb isə 2019-cu ildə yenidən əsaslı təmir olunmasıdır. Yeni yataqxananın tikilməsi gələcəkdə nəzərdə tutula bilər".

Xəzər Universitetində yataqxana 98 nəfərlikdir. Bir mərtəbə tam qızlara aiddir. Digər mərtəbələr oğlanlara aiddir. Aylığı 120-150 manat arasında dəyişir.

□ Şahənə RƏHİMLİ,
"Yeni Müsavat"

Iranda yayımlanan "Khabarfori" saytı Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasının əleyhinə yazı dərc edib. Tribuna.info.az xəbər verir ki, sayt bunu İran üçün "təhlükə" hesab edir.

Nəşr yazır ki, Azərbaycanı Naxçıvanla birləşdirən yeni avtomobil və dəmir yolu şəbəkəsinin tikintisi ilə bağlı İrəvan və Bakı arasında imzalanmış saziş Cənubi Qafqaz regionunda Tehran üçün problemlər yaradır. "ABŞ və Avropa Birliyinin dəstəyi ilə irəli sürülən layihə nəinki Rusiyanı kənara qoyur, həm də İranı marginallaşdırır".

Məqalədə deyilir ki, 2020-ci il müharibəsi və Azərbaycanın regionun geosiyasi xəritəsini yenidən müəyyən edən hərbi qələbəindən sonra saziş güc təhdidindən çox diplomatiyaya qayıdışdan xəbər verir: "Bu, Bakı ilə çətin və tez-tez dalana dirənən danışıqlardan sonra təhlükəsizlik və sabitliyə can atan Ermənistan üçün mühüm nailiyyətdir. Bu, həm də Bakının Mərkəzi Asiyaya və onun hüddurlarından kənara regional qapıya çevrilmək kimi strateji baxışını həyata keçirmək üçün bir addımdır".

"Khabarfori" iddia edir ki, İranın nöqtəyi-nəzərindən, saziş sadə diplomatik dəyişiklikdən kənara çıxan bir sıra problemlər yaradır: "Layihə təkcə coğrafi baxımdan İrandan yan keçmir, həm də Tehranın regional mövqeyinə dərin təsir göstərir. Bu dəyişiklik İranın Cənubi Qafqazda regional güc olmaq potensialını azaldır. Ermənistanın cənubundan keçən yeni marşrut

İranı regionda tranzit tənliyindən faktiki olaraq kənarlaşdırır".

Bunun ardından məqalədə iddia olunur ki, Ermənistan-Azərbaycan razılaşması İranın geosiyasi mühasirəsini daha da gücləndirir.

İran mediasına bu məntiqsiz istiqamətləri hansı tərəf verir? Bakı ilə İrəvanın barışıqı Tehrana qarşı olmadığı halda, narahatlıq nədən qaynaqlanır?

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, İran mətbuatında yayımlanan yazıdakı bu fikirlər fars hakimiyyətinin uzun illər boyu regionda sülhün qol-qanadını sıdırmağa istiqamətlənmiş, paslanmış təfəkkürünün məhsuludur: "Görünən budur ki, ermənilər ağıllansalar da bunlar hələ də çirkləsiyyət dərisindən çıxıb bilmirlər. On milyonlarla Azərbaycan türkünün qardaşlarımızın yaşadığı bir dövlətdə belə fikirlərin hər hansı bir səviyyədə səsləndirilməsi siyasi sərəmsizlikdən başqa heç nə ola bilməz. Sual olunur: nədən regionda sülhün yaranması üçün əndişəlisiniz? Deməli, sizlərə regionda sülh yox müharibə, qarşıdurma lazımdır. Belə açıqlamalar molla rejiminin mahiyyətinin heç vaxt dəyişməyəcəyinə işarədir. Ermənistan və Azərbaycan öz aralarında sülh müqaviləsi bağlayır və qonşu dövlət bu

İranın Güney Qafqaz "sancısı" yenə tutdu

"Qırmızı işıq" "yaşıl işıq"a bu halda çevriləcək

sülhdən özü üçün bir təhlükə gözləyir! Absurdur, deyilmi? Belə absurd mülahizəni də yalnız siyasətdə cahillər edə bilər. Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişi diplomatik də-

yişikliklərdən kənara çıxaraq bir sıra problemlər yaradır deməkdə İran mətbuatı nəyi işarə edir? İran rejiminin bu məsələdə bir istəyi var, lakin onu açıq şəkildə dillərinə gətirmirlər.

Bunların davası Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətindən hər hansı bir formada bəhrələnməklə bağlıdır".

F.Yusifov qeyd etdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi parlanana qədər Azərbaycan bu yolun bir hissəsinin İran üzərindən keçməsi məqsədilə İranla müvafiq razılığa gəlmişdi və hətta bu məqsədlə Araz çayı üzərindən körpülərin tikilməsinə rəvac verilmişdi: "Deməli, bununla da Orta yolun birləşdirici bir hissəsinin İran üzərindən keçməsi mümkün olmuşdu və bundan sonra İran hakimiyyəti bu məsələdə mövqeyini 180 dərəcə dəyişmişdi. İndi əldə olunmuş razılığa görə dəhlizdə idarəçiliyi ABŞ tərəfi həyata keçirəcək. Belə

olan halda İranın bu layihədə hər hansı bir formada iştirakı birbaşa İran rejiminin atacağı addımlardan asılı olacaq. Əgər İran özünün nüvə proqramından əl çəkərsə və buna rəğmən Qərbin sanksiyaları aradan qaldırılsa, o halda heç şübhə etmirəm ki, nə qonşu ölkələr, nə də dəhlizin idarəçiliyini həyata keçirəcək ABŞ bu yolun bir parçasının da İran ərazisindən keçməsinə etiraz etsinlər. Belə olarsa, o halda Zəngəzur dəhlizi bizim qırmızı xəttimizdir deyənlər qırmızı xətti tam yaşıl rəngdə görəcəklər. İranın bu gün Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinə mənfi münasibətinin kökündə yalnız bu maraqlar dayanır".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Möhlət bitdi: soydaşlarımız Rusiyadan geriye axın etsə... Sahib Məmmədov: "Azərbaycanda əmək bazarında gərginlik yarana bilər"

Rusiyada olmanın hüquqi əsasını itirmiş əcnəbi vətəndaşları çətin günlər gözləyir. Həmin şəxslər ölkədəki hüquqi statuslarını tənzimləməlidirlər. Çünki sentyabrın 11-dən belə bir imkan olmayacaq, onları ölkədən çıxarmağa başlayacaqlar.

Qeyri-rəsmi məlumata görə, Rusiyada 2 milyondan çox azərbaycanlı yaşayır və onların arasında sənədləri qaydasında olmayanlar var. Rusiya qanunlarını pozan soydaşlarımızı da deportasiya təhlükəsi gözləyir.

Bəs onların gəlişi Azərbaycan üçün hansı çətinliklər yarada bilər? Soydaşlarımızın işlə təminat baxımından hazırkı və nələr etməliyik?

Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası İcraiyyə Komitəsinin sədri, hüquqşünas Sahib Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Rusiya Federasiyası miqrasiya qanunvericiliyini ciddi şəkildə

də sərtləşdirməkdə davam edir. Bu, yalnız əmək miqrasiyasını əhatə etmir. Rusiya ərazisində müvəqqəti və daimi yaşama ilə bağlı bütün əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün hüquqi vəziyyətin tənzimlənməsi üzrə yeni qanunlar və alt normativ aktlar qəbul olunub və tətbiq edilir. Bu da miqrasiya proseslərini xeyli çətinləşdirir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Rusiya BMT-nin əməkçi miqrantlar və onların ailə üzvlərinin müdafiəsi haqqında konvensiyasına da qoşulmayıb. Sərtləşdirmə yalnız Azərbaycandan olan miqrantları əhatə etmir, lakin bəzi hallarda Rusiya selektiv yanaşma da nü-

mayiş etdirir. Azərbaycanlı miqrantlara qarşı daha qərzli yanaşmalar müşahidə oluna bilər ki, bu da dövlətlərarası münasibətlərlə bağlı məsələdir.

Rusiyada yaşayan həmvətənlərimiz - həm vətəndaşlığı olmayan, həm də vətəndaşlığı olan şəxslər - qanunvericiliyə əməl etməlidirlər. Qanunlara əməl etməyən şəxslər hüquqlarını tam həyata keçirə bilməyəcək, yaxaladıqları halda isə deportasiya olunacaq və onların Rusiyaya girişi müəyyən müddətə, bəzən isə ömürlük qadağan edilə bilər. Buna görə də miqrantlar mövcud qanunvericiliyə uyğunlaşmalıdırlar. Uyğunlaşa bilməyənlər mənşə ölkələrinə, Azərbaycana və ya Gürcüstana qayıtmalıdırlar.

Onların gəlişi ilə Azərbaycanda əmək bazarında gərginlik yarana bilər. Rusiyada sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər ölkəyə qayıtdıqdan sonra fəaliyyətlərini yerli şəraitə uyğun davam etdirə bilməyə bilərlər. Bu, müxtəlif sosial və iqtisadi problemlər yarada bilər. Buna görə də dövlətin qabaqalıcı tədbirlər görməsi vacibdir. Məsələn, qayıdanlarla bağlı proqramların hazırlanması, onların problemlərinin qarşılanması və həll yollarının müəyyən edilməsi zəruridir. Hesab etmirəm ki, bu vəziyyət Azərbaycanda

ciddi sosial böhran yaradaçaq, lakin müəyyən problemlər ortaya çıxıb".

2024-cü ilin yekunlarına əsasən, Rusiyadan deportasiya olunan miqrantların sayı 80 000-i keçib. Bu rəqəm əvvəlki illə müqayisədə iki dəfədən çox artım deməkdir. Bu da Rusiyanın miqrasiya siyasətində sərtləşmənin sistemik və genişmiqyaslı şəkildə həyata keçirildiyini göstərir. Sentyabr ayında isə Moskva və ətraf bölgələrdə yeni bir pilot layihə - geolokasiya izləmə sistemi tətbiq olunmağa başlayır. Bu sistem çərçivəsində miqrantlar xüsusi mobil tətbiq vasitəsilə hərəkətlərini daim qeyd etməli və yaşayış ünvanlarındakı dəyişiklikləri üç gün ərzində bildirməlidirlər. Bu qaydalara əməl etməyən şəxslər yenə də nəzarət altına alına və deportasiya oluna bilər.

Bəzi regionlarda isə yerli səviyyədə əlavə məhdudiyyətlər tətbiq edilib. Məsələn, Tver vilayətində miqrantların işləyə bilmədiyi sektorların sayı 36-dan 82-yə qədər artırılıb. Bəzi hallarda isə məsələn, Volqda bölgəsində tətbiq olunan tikinti sahəsində işləmə qadağası iri şirkətlərin təzyiqi ilə ləğv olunub. Eyni zamanda Dövlət Dumasına təqdim olunmuş qanun layihəsində miqrant işçilərin ailə üzvlərini Rusiya ərazisinə gətirməsi yasaqlanır. 2025-ci ilin payızından etibarən miqrantlardan müxtəlif sənədləşmə və hüquqi prosedurlar üçün əlavə ödənişlər alınması da planlaşdırılır. Məsələn, qeydiyyat üçün 500 rubl, onun uzadılması üçün 1,000 rubl, iş icazəsi və patentlər üçün isə 4,200 rubl ödəniş tələb oluna bilər.

Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Putin Fransanın qaz nəhənginin aktivlərini heç bir işçisi olmayan firmaya verdi

"Air Liquide" - sənaye və tibbi qazların ən iri istehsalçılarının biri olan fransız şirkətidir. Rusiyada şirkətin 720 əməkdaşı var, onunla bağlı hüquqi şəxslərin 2021-ci ildəki dövrü - yəni isə 17,2 milyard rubl (təxminən 234 milyon ABŞ dolları) təşkil edib.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Fransaya məxsus "Air Liquide" şirkətinin Rusiya aktivlərinin "müvəqqəti idarəetmə"yə verilməsi barədə fərman imzalayıb.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, sənəddə konkret olaraq hansı hüquqi şəxsin nəzərdə tutulduğu göstərilməmişdir, mətbuatda bunun "Çerkezovo" aqroholdinqi ilə bağlı ola biləcəyi iddia olunmuşdu. Lakin şirkət nümayəndəsi bunu təkzib edib.

Bu yaxında hüquqi şəxslərin reyestrində yeni məlumatlar ortaya çıxıb: idarəçi olaraq Taqanroqda qeydiyyatdan keçmiş "M-Loqistika" MMC göstərilir. Şirkət 2024-cü ilin martında təsis olunub və heç bir işçisi yoxdur. Onun yeganə təsisçisi və direktoru 46 yaşlı Moskva sakini Artyom Serebrennikovdur.

Serebrennikov 2022-2024-cü illərdə Air Liquide şirkətinin Rusiyadakı nümayəndəliyində dövlət orqanları ilə iş üzrə direktor vəzifəsində çalışıb. Bundan əvvəl isə o, Intertest ASC-yə rəhbərlik edib - bu şirkət "Vostochny" kosmodromunun tikintisinin podratçısı olub. Sözünə görə tikinti korrupsiya qalmaqları və oğurluq cinayət işləri ilə yadda qalıb.

Fəaliyyətinə görə Serebrennikovun Dmitri Roqozinin ailəsi ilə əlaqələri də diqqət cəlb edir: o, Moskva vilayətinin Praktiki Atıcıliq Federasiyasının rəhbərliyində sabiq vitse-premyerin oğlu Aleksey Roqozinlə birlikdə yer alıb.

Xatırladaq ki, 2023-cü ildən Rusiyada xarici şirkətlərin aktivlərinin "müvəqqəti idarəetmə"yə verilməsi kampaniyası aparılır. Prezidentin imzaladığı bu tip fərmanlar praktikada faktiki mülkiyyətçinin dəyişməsi və aktivlərin hakimiyyətə yaxın strukturlar arasında yenidən bölüşdürülməsi ilə nəticələnir.

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin 2025-ci ilin payız sessiyası üçün hazırlanan iş planında bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla, həmçinin Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məsələsi də yer alıb.

Qeyd edək ki, ötən il AŞ PA Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı qərar qəbul edib. Bu qərara cavab olaraq Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞ PA ilə əməkdaşlığı qeyri-müəyyən müddətə dayandıraraq iclas zalını tərk edib.

Mövzu ilə bağlı Modern.az-a açıqlamasında MM-in Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov bildirib ki, Azərbaycan AŞ PA üçün qapıları bağlamayıb: "Onlar bizə qeyri-obyektiv və ədalətsiz münasibət göstərirlər. Mövqelərini dəyişsələr, Azərbaycana qarşı obyektiv olub, ölkəyə qarşı qaldırılan qətnamələrdən əl çəksələr, Azərbaycan onlarla əməkdaşlıq etməyə həmişə hazırdır. Amma təəssüflər olsun ki, bu istiqamətdə onların hər hansı təşəbbüsünü görmürük".

Səməd Seyidov qeyd edib ki, iş planında qeyd olunan məsələlər təklifdir: "Komitə iclasında müzakirələr zamanı iş planına müəyyən dəyişikliklər də etmək olar".

"Yeni Müsavat" xatırladı ki, təşkilatın 2024-cü il qış sessiyasının ilk iclasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsi təsdiqlənməyib. Erməni lobbisinin təsiri altında olan alman deputat Frank Şvabenin Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin təsdiqlənməməsi ilə bağlı təklifi dəstəkləyib. İclaslarda Azərbaycan nümayəndə heyəti iştirak etsə də, onların səsvermə hüququ məhdudlaşdırılıb. Bundan sonra Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞ PA-nı tərk edib.

Komitənin 2025-ci ilin payız sessiyası üçün hazırlanan iş planında Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məsələsinin də yer alması hansı hazırlıqdan xəbər verir? Bakı AŞ PA ilə barışa bilirmi?

Vaxtilə AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü kimi ölkəmizi təmsil edən, tanınmış hüquqşünas Çingiz Qənzadə "Yeni Müsavata" bildirdi ki, Azərbaycan bütün beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq etməkdə maraqlıdır: "Hesab edirəm ki, parlament komitəsinin 2025-ci ilin payız sessiyası üçün hazırladığı iş planında bir sıra beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Avropa Şurası ilə bağlı da əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məsələsinin yer tut-

ması onu göstərir ki, Azərbaycan bütün təşkilatlarla normal, qərəzsiz əməkdaşlıq etməkdə maraqlıdır. Amma təəssüflər olsun ki, bir çox beynəlxalq təşkilatlar, həmçinin Avropa Şurası Azərbaycana qarşı çox qərəzli bir mövqedə fəaliyyət göstərir, ölkəmizə qarşı həqiqətə uyğun olmayan çağırışlar edir, qətnamələr hazırlayır. 2024-cü ilin yanvar ayında Azərbaycan

təbii ki, dövlət və milli maraqlarımıza xələl gətirir. Ölkəmizlə bir coğrafi məkanda yerləşir ki, Avropa Şurası Azərbaycana deyil, Azərbaycan Avropa Şurasına lazımdır. Bəli, biz Avropa ailəsinin üzvü olmaq qarşı çox qərəzli bir mövqedə fəaliyyət göstərir, bizim milli mənəvi və dövlət maraqlarımıza xələl gətirən münasibətlər orada sərgilənməsin. Hər şey olduğu kimi görünməlidir. Əks halda, əv-

AŞ PA olub. Əgər AŞ PA öz səhvini düzəltməsə və ölkəmizə qarşı qərəzə son qoymasa, bu əlaqələr bərpa edilə bilməz. Düşünürəm ki, AŞ PA öz içərisində islahatlara, təmizlənmə və tənzimləmələrə getməli, Şvabe kimi qatı anti-Azərbaycan mövqeli şəxslər bu qurumdan kənarlaşdırılmalıdır. Heç bir beynəlxalq təşkilat Azərbaycanın daxili işlərinə qarışa və ölkə-

Bakı AŞ PA ilə barışır? - hazırlıq

Nüfuzlu beynəlxalq qurum Azərbaycanı itirmək istəmir; keçmiş AŞ PA üzvü hesab edir ki, Azərbaycana bu qurum lazım deyil, bu quruma Azərbaycan lazımdır

nümayəndə heyətinin qətnaməsinin təsdiqlənməməsi təbii ki, ölkəmizə olan qərəzli mövqeyin son həddi idi. Qeyd edirəm ki, hər il qış sessiyasında hər bir ölkənin etimadnaməsi təsdiqlənir və ilboyu həmin nümayəndə heyəti orada fəaliyyət göstərir. Onlar üçün giriş-çıkış və digər məsələlər məhz yanvar ayında təsdiqini tapır. Azərbaycanın etimadnaməsinin təsdiqlənməməsi, eyni zamanda səsvermə hüququndan məhrum olunması haqlı narazılığa səbəb oldu və nəticədə Azərbaycan AŞ PA-nı tərk etdi. O vaxtdan Azərbaycan AŞ PA-nın sessiyalarında iştirak etmir. Azərbaycan öz suveren hüquqlarını beynəlxalq hüquq və BMT-nin nizamnaməsinə uyğun olaraq bərpa edib. Ölkəmizə olan münasibətlər də yavaş-yavaş səngiyir. Ermənistanı dəstəkləyən qüvvələr indi də ölkəmizin içərisində problemlər axtarmağa başlayıblar. Hesab edirəm ki, bunların hamısı qərəzlidir. Onlar heç bir monitoring keçirmədən bəyanatlar verirlər. Bu da

vəl əlimizi sıxıb, sonradan əleyhimizə qətnamələrin qəbul olunması, təbii ki, yolverilməzdir. Vaxtilə mən də Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində AŞ PA-da təmsil olunurdum. Orada dəfələrlə bu məsələləri görmüşəm. Xatırlayıram ki, Qarabağ məsələsini AŞ PA-nın hüquq komitəsində qaldıranda AŞ PA-da deyirdilər ki, biz bu məsələlərlə məşğul oluruq, ATƏT-in Minsk Qrupu məşğul olur. Ona görə də o məsələni, ümumiyyətlə, gündəliyə çıxarmamağa çalışırdılar. Amma Kırımla bağlı məsələdə dərhal müzakirəyə başladılar. Çünki o məsələ ukraynalıların maraq dairəsində idi. Bizim haqlı səsimizi eşitmək istəmirdilər. Dəfələrlə AŞ PA-nın ölkəmizə qarşı qərəzli mövqeyinin şahidi olmuşam".

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva isə qeyd etdi ki, Azərbaycan qarşılıqlı etimad çərçivəsində Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə əməkdaşlıqda maraqlıdır: "Ölkəmizə qarşı ikili standartlardan çıxış edən həmişə

mizə qarşı əsassız ittihamlarla çıxış edə bilməz. Qərb institutları və beyin mərkəzləri də yaxşı anlaşırlar ki, indiki çətin və müəkkəb geosiyasi mərhələdə Azərbaycanla ancaq dost olmaq mümkündür. Hesab edirəm ki, indiki mərhələdə AŞ PA ilə yaranmış gərginlikdən və qeyri-müəyyənlikdən itirən tərəf məhz adıçəkilən qurumdur. Azərbaycan heç nə itirmir. Eyni zamanda AŞ PA bu cür qərəzli davranışlara son qoymasa, yaxın gələcəkdə qurumun Güney Qafqazla bağlı siyasəti dala-na dirənə bilər. Biz Avropa İttifaqı ilə mehriban qonşuluq siyasətinə hər zaman sadıq olmuşuq və qurumun Güney Qafqaz siyasətinə böyük töhfələr vermişik. Düşünürəm ki, bütün bunları AŞ PA rəsmiləri görməzdən gəlməməlidir. AŞ PA-ya daxil olan ölkələr ayrı-ayrılıqda Azərbaycanla sıx əməkdaşlığa can atır. Deməli, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının da öz səhvini dərk etməsinə az qalıb".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Avropa 2026-cı ilin sonuna qədər Rusiyadan qaz alışı dayandıracaq

Avropa İttifaqı ABŞ-yə 2026-cı ilin sonuna qədər Rusiyadan qaz alışı tam dayandıracağına söz verib.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, bu barədə ABŞ energetika naziri Kristofer Rayt CNBC telekanalına müsahibəsində bildirib.

Onun sözlərinə görə, Avropa siyasətçiləri gələn ilin sonuna qədər Rusiyadan hər hansı formada qaz alışı tamamilə dayandırmağı öhdələrinə götürüblər.

"Bu ilin sonuna qədər hələ də Rusiyadan spot kontraktlar əsasında qaz almaq mümkündür. 2026-cı ildə də Rusiya ilə müqavilə əsasında qaz alınacaq. Amma 2027-ci il yanvarın 1-dən etibarən artıq Rusiyadan qaz olmayacaq", - deyə Rayt bildirib.

Nazirin sözlərinə görə, hazırda Avropa İttifaqı qaz ehtiyacının təxminən 15 faizini Rusiyadan alır. O, həmçinin əlavə edib ki, qarşıdakı bir il yarım ərzində Aİ təbii qaz üçün alternativ təchizatçılar tapmağa imkan tapacaq.

Starmer ABŞ-dəki səfiri Epşteynlə əlaqələrinə görə işdən çıxardı

Böyük Britaniyanın Baş naziri Kir Starmer ölkənin ABŞ-dəki səfiri Piter Mandelsonu məhkum olunmuş amerikalı maliyyəçi Ceffri Epşteynlə əlaqələrinə görə işdən çıxarıb.

Britaniyanın Avropa və Şimali Amerika məsələləri üzrə dövlət naziri Stiven Dauti bildirib ki, bu qərar Mandelsonun Epşteynə bu həftə göndərdiyi elektron məktubların yayılmasından sonra qəbul edilib.

"Piter Mandelsonun elektron məktublarında olan əlavə məlumatları nəzərə alaraq baş nazir xarici işlər nazirinə müraciət edib və Mandelsonu səfir vəzifəsindən geri çağırmağı xahiş edib", - Böyük Britaniyanın Xarici İşlər Nazirliyindən (XİN) bildirilib.

Qeyd edək ki, C.Epşteyn Nyu-York ştatının hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən 2019-cu il iyulun 6-da saxlanılıb. Epşteynin dostları və tanışları arasında təkə ABŞ-nin deyil, həm də keçmiş dövlət başçıları, iri sahibkarlar və şou-biznes ulduzları da daxil olmaqla, bir çox digər ölkələrin fəaliyyətdə olan və istefaya çıxan vəzifəli şəxsləri var idi. ABŞ-də maliyyəçiyə qarşı cinayət təqibi onun 2019-cu il avqustun 10-da həbsxana kamerasında intihar etməsindən sonra dayandırılmışdı ("Report").

Erməni vitse-spiker: "Müxalifət hakimiyyətə gəlsə, bütün narazıları güllələyəcək"

"Əgər vaxtilə siz hakimiyyətdə qalmaq üçün seçkilərin nəticələrini saxtalaşdırdınızsa, indi isə hakimiyyəti faktiki olaraq güc yolu ilə ələ keçirməyə hazırlaşırsınız".

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu sözlər Ermənistan parlamentini vitse-spikeri Ruben Rubinyan tərəfindən səslənib.

O, xüsusilə "ruhanilər işi" adlanan məsələnin üzərində ətraflı dayanıb və həmin şəxslərə qarşı açılmış cinayət işlərindən sitatlar gətirib. "Əgər siz hakimiyyətə gəlsəniz, yalnız seçkiləri saxtalaşdırmaqla kifayətlənməyəcək, özünü təkrar istehsal etməyə başlamayacaq, həm də seçki institutunu, ümumiyyətlə, məhv edəcəksiniz - sizinlə razılaşmayan hər kəsi güllələməklə. Bax, sizin mahiyyətiniz budur. Sizin demokratiya ilə heç bir əlaqəniz yoxdur", - deyə Rubinyan bildirib.

Daha sonra o, müxalifətə təvazökar davranmağı tövsiyə edib.

□ **Musavat.com**

Türkiyə vətəndaşlarının böyük əksəriyyəti - 71%-i ölkənin milli nüvə silahının yaradılması üzrə işə başlamağı zəruri hesab edib. 18% bunun əleyhinədir, 11% isə hələ qərar verməyib. Bu barədə "Research İstanbul"-un keçirdiyi sorğuların nəticələri ilə bağlı məlumatda deyilir.

Göründüyü kimi, əksəriyyət qardaş dövlətin "Nüvə klubu"-nun üzvü olmasının tərəfdarıdır.

Qeyd edək ki, Türkiyə kifayət qədər uran ehtiyatına malik ölkələrdəndir. Bəs 1 nömrəli strateji müttəfiqimizin nüvə dövlətinə çevrilmək üçün resursu, imkanı necə qiymətləndirilir? Bu istəyə qarşı Qərbin (ABŞ-nin), Rusiyanın reaksiyası necə olar?

Erməni mediasında gedən yazıda bu xüsusda ciddi narahatlıq ifadə edilib. Guya o halda Ermənistan Türkiyə və Azərbaycanın daha güclü təhdidi altında olacaq. Hərçənd Bakının güclü nüvə dövlətləri arasında dostları, sadəcə, daha bir vahid artmış olacaq.

Professor, iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov "Yeni Məsavət"-da Pakistan nümunəsini önə çəkdi: "Beynəlxalq hüququn işləmədiyi bir dünyada zəif dövlətlər təqib olunur və əzilir. Bu, bir gerçəkdir və bu gerçəyi biz bir dövlət olaraq öz dərimizdə yaşadığımız. Otuz il beynəlxalq hüquqa söykənib, torpaqlarımızı erməni işğalından azad etmək istəsək də, heç nəyə nail ola bilmədik. İkili standartların hökmranlığı etdiyi dünyada beynəlxalq hüquq yalnız o zaman işləyə bilər ki, sən həm də bir dövlət kimi güclü hərbi maşınına sahib olasan. Biz də 44 günlük müharibəyə qədər müasir hərbi

bütün çağırışlarına cavab verən bu hərbi maşınını yaratdıq və bu maşın işə düşən kimi beynəlxalq hüquq da onunla bərabər işləməyə başladı. Bu müharibədə bizə Fransa kimi məkrli bir ölkədən başqa kimsə "nə üçün torpaqlarımızı hərbi yolla işğaldan azad edərsiniz" dedimi? Yox, demədi. Çünki bu zaman biz həm siyasi, həm hüquqi, həm də hərbi cəhətdən üstün idik... Bax, bu üçüncü komponent - hərbi güc mövcud zənciri təməmlədi və biz torpaqlarımızı işğaldan azad etdik. Türkiyə bu gün yerləşdiyi regionda necə söz sahibinə çevrilə bilər? Qardaş ölkə bu zirvəyə ilk növbədə hərbi gücü hesabına yüksəlib. Bu gün Türkiyə ordusu dünyanın 10 ən güclü orduları sırasındadır. Ancaq heç şübhə etməyək ki, döyüş qabiliyyəti prizmasından yanaşsalar, Türkiyə ordusu bu gün ən güclü ordular arasında birinci üçlüyə daxil olar".

F.Yusifovun fikrincə, bu gün dünyada baş verən geosiyasi proseslər bir daha onu göstərir ki, hərbi meydanında geri qalmaq olmaz: "İndi Türkiyənin hərbi sənayesi öz inkişafının pik həddini yaşayır. Bu sənaye artıq həm öz ordusunun tələbatı üçün, həm də ixrac üçün müasir hərbi silahlar və sursatlar istehsal edə bilər. Lakin Türkiyə bu gün nüvə silahına sahib olan dövlətlər sırasında dayanmır. Qardaş ölkənin bu sırada dayan-

Türkiyə nüvə dövlətinə çevrilsə... yuxusu ən çox qaçan ölkə

Azərbaycanın iki qardaşından biri bu silaha sahibdir, digəri isə...

ması çox qürurverici bir hal olardı. Hesab edirəm ki, Ankara bunun fərqindədir. Bu yer-də yadıma bir zamanlar Pakistanın bu silaha gizli sahiblənməsi hadisəsi düşür. Heç kim bunu ağılına gətirmədiyi bir halda Pakistan nüvə dövləti olduğunu qəfil ortaya qoydu. Biz bunu Türkiyədən də gözləyirik. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu mövzudakı

danışqları deməyə əsas verir ki, Türkiyə bu istiqamətdə ciddi düşünür. Çünki indiki dünyada bu çox lazımdır..."

Siyasi analitik Asif Nərimanlının sözlərinə görə, global dəyişiklik haqqında intensiv şəkildə bəhs edilən yeni dünya nizamı dünyadakı nüvə arsenalında da dəyişikliklərə səbəb ola bilər: "Qeyri-nüvə dövləti olan,

lakin potensial regional və global oyunçu olmağa namizəd olan dövlətlərin belə istəyi aktuallaşır. Bu istəklər əvvəllər olsa da, indi geosiyasi situasiyanın dəyişməsi məsələni aktuallaşdırıb. Regional müstəvidə gücə çevrilən Türkiyənin global oyunçu olmaq istəkləri də bəllidir. Xüsusilə gələcək çoxqütblü dünyanın qurulması perspektivləri belə

imkanları önə çıxarır. Rəsmi Ankaranın əsas hədəflərindən biri BMT Təhlükəsizlik Şurasının tərkibini genişləndirmək və orada söz sahibinə çevrilməkdir. Nüvə silahının əldə edilməsinin də global hədəflər arasında olduğu istisna edilməməlidir. Əslində belə bir sorğunun keçirilməsi "nəbzın yoxlanılması" və "Türkiyə xalqı nüvə silahına malik olmaq istəyir" mesajının verilməsi kimi görünür. Türkiyənin belə bir gücə sahib olması Azərbaycanın da güclənməsi deməkdir. Azərbaycanın nüvə silahına malik dost ölkələri var, xüsusilə Pakistan əsas nümunədir. Lakin qardaş Türkiyənin də bu imkanı əldə etməsi perspektivi mövqələrimizi daha da gücləndirəcək. O da həqiqətdir ki, Türkiyənin nüvə silahına malik olmasını nə ABŞ, nə Rusiya, ümumiyyətlə, "nüvə beşliyi" adlandırılan ölkələr, nə də Ankaranın güclənməsini istəməyən regional oyunçular istəyəcək. Bu baxımdan, nüvə silahına sahib olmaq hələ ki çətin görünür. Belə imkanlar mövcud global sistemin çök-məsi, dünya siyasətinin yenidən formalaşması halında yaranabilir".

P.S. Fotoda "nüvə klubu"-nun üzvü olan dövlətlərin 8-nin bayrağı göstərilir. İsrail klubun üzvü olsa da, nüvə silahına malik olduğunu etiraf etmir.

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Məsavət"**

Ermənistanın olduğu ittifaqa qoşulmaq Pakistanın nəyinə lazım?

İslamabad İrəvanla müzakirələrini Azərbaycanla koordinasiya edir

Kəçmiş Qarabağ münaqişəsinə görə Ermənistanın dövlət müstəqilliyini tanımayan Pakistanın son zamanlar Ermənistanla danışıqlara başlamasının arxasında onun Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzvlüyünə İrəvan razı salmaq istəyinin dayandığı bildirilir. Elə buna görə də Pakistan Ermənistanla xarici işlər nazirləri səviyyəsində 2025-ci il avqustun 31-də diplomatik münasibətlərin qurulmasına dair kommünike imzalayıb.

Bəs maraqlıdır, Avrasiya İqtisadi İttifaqı məgər çox əhəmiyyətli təşkilatdır ki, Pakistan oraya üzvlüyə can atır? Ail Pakistanın nəyinə gərəkdir?

Siyasi şərhçi Aqil Məmmədov "Yeni Məsavət"-a bildirdi ki, Pakistan Azərbaycanın müstəqilliyini ilk tanıyan ölkələrdən biri olaraq həm də ölkəmizin ərazi bütövlüyünə açıq dəstək ifadə edib. Uzun illər ərzində hakimiyyət dəyişikliklərinə baxmayaraq, rəsmi İs-

lamabadın Azərbaycanla bağlı siyasəti və Qarabağ məsələsində qətiyyətli mövqeyi dəyişməyib: "Pakistan bu günə qədər Ermənistanın müstəqilliyini tanımayıb. Aydın məsələdir ki, Azərbaycan-Ermənistan arasında Vaşinqtonda əldə edilən razılaşmalardan sonra Pakistanın da Ermənistanla münasibətlərinə yenidən baxa-

cağı gözlənilən idi. Bu, mənim fikrimcə, tamamilə təbii-
dir. Çində ŞƏT çərçivəsində iki ölkənin XİN rəhbərləri-nin təması zamanı hətta müəyyən sənəd də imzalandı. Həmin sənədin imzalanma-sından sonra Pakistan Azər-baycanın ŞƏT-ə üzvlüyü-nün bloklanmasına cavab olaraq Ermənistanın üzvlük məsələsini blokladı. Bu fakt

bir daha göstərir ki, Pakistan Ermənistanla təmaslarda Azərbaycan faktorunu və onun maraqlarını əsas götürür. Ümumiyyətlə, mənim fikrimcə, rəsmi İslamabad İrəvanla müzakirələrini Azərbaycanla koordinasiya edir".

Ekspertin sözlərinə görə, Pakistanın Avrasiya İqtisadi İttifaqı ilə əməkdaşlıq

istəyi bu gün ortaya çıxma-yıb: "Uzun illərdir ki, Pakistan bu təşkilatla əməkdaşlıq üçün müxtəlif formatları müzakirə edir. Xüsusilə azad iqtisadi zonanın yaradılması rəsmi İslamabad tərəfindən illərdir gündəmdə saxlanılır. Doğrudur, hazırda mediada Pakistanın üzvlüyünün gündəlikdə olduğu qeyd edilir. Ancaq açıq, mən düşünürəm ki, bu mərhələdə Pakistan üçün üzvlük aktualdır. Böyük ehtimalla tərəflər azad ticarət zonasının yaradılması məsələsində müəyyən irəliləyiş əldə edəblər və Pakistan bu ideyanın dayandırılmaması üçün Ermənistanı tanımaq müqabilində ondan sözügedən təşəbbüsü tormozlamamaq təminatını alıb.

Avrasiya İqtisadi İttifaqı əsasən iqtisadi birlik hesab edilir və bir növ Avropa İttifaqının prinsipləri əsasında formalaşmış. Burada əsas məqam malların və işçi qüvvəsinin üzv ölkələr arasında sərbəst dövriyyəsinin təmin edilməsidir".

A.Məmmədovun fikrincə, Pakistan üçün bu ittifaqla əlaqələr bir neçə səbəbdən önəmli hesab edilə bilər: "Birincisi, ittifaqa üzv bütün ölkələri götürdükdə, bu çox böyük bazardır. Əgər bir məhsulu bu qədər geniş

bazara ayrı-ayrılıqda çıxarmaq istəsən, hər ölkə ilə ayrıca müqavilələr imzalamalı və prosedurlardan keçməli-sən. Ancaq vahid ittifaqla əlaqələrin qurulması və sənədlərin imzalanması Pakistan məhsullarının vahid qaydalarla bütün bu bazarlarda təmsil olunmasına imkan verir. Bu gün Pakistan iqtisadiyyatı üçün hər 100 dollar kifayət qədər əhəmiyyətlidir. İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və istehsal həcmələrinin artırılması üçün yeni bazarlara ehtiyac var və Avrasiya İqtisadi İttifaqı məhz belə bir bazar rolunda çıxış edə bilər. Düşünürəm ki, Pakistanda Avrasiya İttifaqının elə də güclü siyasi birlik olmadığını yaxşı anlaşırlar. Ona görə də İslamabad əgər real olaraq bu ittifaqa üzv olmaq istəsə, bunu hansısa siyasi alver predmetinə çevirməz. İttifaqın digər üzvləri vasitəsilə bu planını rahat şəkildə reallaşdırabilir. Sadəcə, görünən odur ki, Ermənistan Avrasiya İttifaqı ilə Pakistan arasında azad ticarət zonasına dəstək verəcək və daxil-dəki tənqidlərə cavab olaraq bunu bizim şərtimizi qəbul etdiklər, qarşılığında dəstək verdik kimi təqdim edəcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Məsavət"**

Kasprşikə iş verək

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Vatsap dostluğumdakı hörmətli yoldaşlardan biri paylaşmışdı, oxuyub xeyli dərin fikrə getdim: “Müsəlmanlar düşmənlər tərəfindən onlara yetişən çətinlikləri nəzərə alaraq birləşməlidirlər”. Müdrik kələmin müəllifi də varmış, hətta. Əllamə Təbatəbai adında hansısa yoldaş imiş.

Eh, biz qabaqlar Belinskiden, Lenindən-zaddan sitat paylaşdıq, uzağı Füzulidən, Nizamidən. İndiki dövrün mənbələri əllamələrdir, üstəlik, təbdən-təbə salanlarından.

Həqiqətən, mən bu adamın kimliyini, peşəsini bilmirəm, ancaq Vatsapda onun kəlamını paylaşan yoldaşımız saqqallı bir kişinin profil fotosunu qoymuşdu, belə başa düşdüm, nəse iranlı mollalardandır. İndi bizə “müdrrik kəlamlar” o tərəfdən gəlir. Gorun çatlasın, Marks... Üstəlik, əski zamanlarda kimse özündən hoqqa çıxaran da “əllaməçilik etmə” deyərdilər, indi görünür, “əllamə” müsbət çalar qazanmışdır. Yəqin mollaların böyüyü, baş molla kimi bir termindir.

Sözləşməsi, iranlı mollalar nəse profil şəkillər çəkəndəyi sevir, görünür, belə olanda əsrarəngiz göründüyünü zənn edirlər, amma daha çox neqativ imic yaradır. Polis şöbələrində çəkilən məlum fotoları xatırladır.

Nəse, çox uzatdıq, əsas olan isə afyozizmin məzmunu idi. Görəsən, müsəlmanlar düşmənlərin çətinliyindən necə qaçıb birləşməlidir ki, o düşmənlər elə müsəlmanların özləridir? Dünya üzərində bir-biri ilə normal münasibəti olan müsəlman dövlətini saymağa çalışsaq, bir əlin barmağından o yana çətin gedərik. İran İraqa savaşıydı, Misirin Səudiyyədən zəhləsi gedir, Türkiyə Suriya ilə arasını təzə düzəltməyə çalışır, əfqanlar pakistanlılarla, onlar da farslarla permanent müharibə vəziyyətindədir. Liviya və sudanlılar özləri-özlərini qırıq, həmçinin Afrika-da bir salamat müsəlman qəbiləsi tapmaq çətindir.

Heç uzağa getməyək, biz Azərbaycanın iki torpağı arasında yol açmağa çalışanda buna ən çox mız qoyanlardan biri İran oldu. Ta 30 il Ermənistanı verdikləri hər cür dəstəyi heç yada salmaq istəmirəm, hesab edək keçdi, getdi, indi qərdeşlik zamanasıdır. Amma bu, müsəlmançılıqdırsa, kafirlik, görəsən, nə təhərdir?

Müsəlmanlar birləşəcəkmis... Nə bilim, vallah, Allah-təala xeyirli eləsin.

Bunu yazdığım anda gözüme bir xəbər dəydi, gördüm, məktəblərimizin müdiri ərz edib ki, müəllimlərin əməkhaqqısı artıbdır. Ana dilimizdə həmin sözün orijinalı “əməkhaqqı” şəklindədir. Belə çıxır, “əməkhaqqısı” sözünü təzə icad etmişik. Buna da xeyir-dua verək, əlimizdən başqa nə gəlir? Klassik söhbətdəki vəziyyətdir: müqavimət göstərə bilmirsən, həzz al. Birdən ağıma gəldi ki, bu məsələ son çağlar tez-tez işlədirəm. Görünür, həzzimiz çoxalıbdır. Başqa nə ola bilər ki? İş-güc, var-dövlət, təzə dərs ili, bağ belə, bostan hələ...

İş yazdım, yadıma düşdü. Camaat, biz elliklə bir nəfəri işsiz qoymuşuq, xəbəriniz olsun. Məncə, biz düz eləmirik. Həmin kişini hansısa rayona icra nümayəndəsi qoymağa borcluyuq. Söhbət ATƏT-in Minsk Qrupunun səhra köməkçisi Ancey Kasprşikdən gedir.

Bu kişi şüurlu həyatının böyük hissəsini, tam 27 ilini bizim dağ-dərədə yeyib-icmək, monitoring aparmaqla keçirdi. Bəlkə Polşada daha az yaşayıb, nəinki Göygölün Toğana kəndində. Guya atəşkəsin pozulmasını nəzarətdə saxlayır, ATƏT rəhbərliyinə bu haqda məlumat verir. İndi isə sentyabrın 1-dən Minsk Qrupu tarixin zibil yəşiyinə - layiq olduğu yere göndərilib, Ancey müəllim qalıb işsiz.

Bəs indi o, əməkhaqqısını haradan alacaq?

Bu ilin 8 avqustunda Vaşinqtonda imzalanmış üçtərəfli birgə bəyannamə, ardınca ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi ilə Azərbaycan və Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanmasına heç vaxt olmadığı qədər yaxınlaşıb. Qalır yeganə əngəl - qonşu ölkənin konstitusiyasından ölkəmizə qarşı ərəzi iddiası ilə bağlı məlum istinadın çıxarılması. Bu isə bilavasitə erməni cəmiyyətinin nə dərəcədə sülh istəməsindən asılı olacaq. Yəni “top” onların meydanında. Həm də çoxdan. Seçim özlərinin.

“Ermənistan Qarabağı Azərbaycan ərəzisi kimi tanımasa, bu, yeni müharibəyə səbəb olacaq”. Bunu Ermənistanın hakim “Vətəndaş Müqaviləsi” partiyasının deputatı Qaqik Melkonyan deyib (Teleqraf).

“Bütün dünya Qarabağın Azərbaycan ərəzisi olduğunu tanıyır. İndi Ermənistan bunun belə olmadığını söyləyə, bu, müharibəyə gətirib çıxaracaq. Köçeryan və Serjin hərəsi 10 il prezident olub, Qarabağın “müstəqilliyini” tanıyardılar. Vitali Balasanyan deyirdi ki, Qarabağ heç vaxt Azərbaycanın bir hissəsi olmayacaq. Amma onlar da Qarabağı Azərbaycana təhvil verməyi üstün tutdular. Unutmusunuz? 200 ildir bizə deyirlər ki, türklər bizim düşmənimizdir. Biz artıq qonşularımızla qonşu olmalıyıq, qisas almaq üçün kənardan adam gətirməməliyik. Azərbaycan da müharibəyə getməyə maraqlı deyil. Hamımız sülh istəyirik”, - deputat bildirib.

Belə bir pozitiv ovqat Ermənistan cəmiyyətinə nə dərəcədə hakimdir? Melkonyan haqlıdır? Referendum bu gün keçirilsəydi, nəticə necə olardı?

Bu arada baş nazir Nikol Paşinyan deyib ki, Ermənistan da və xaricdə Azərbaycanla sülhü pozmaq istəyən qüvvələr var. “Bəli, sülh bərqərar oldu. Amma həm Ermənistan, həm də yaxın və uzaq xaricdə sülhü pozmağa çalışan qüvvələr var”, - Paşinyan vurğulayıb. Müharibə tərəfdarlarının dairəsi bellidir. Hakimiyyət onları zərərsizləşdirə biləcəkmis?

Professor Qabil Hüseyinli “Yeni Müsavat”a bildirib ki, sülh xalqlar arasında gec bərqərar olur, nəinki dövlətlər arasında: “Bu gün razılaşma var, amma iki xalq hələ barışmayıb. Çünki ortada tökülən qanlar nifrəti aradan qaldırmayıb. Azərbaycan qalıb tərəfdir və revanş hissi yoxdur. Ermənistan cəmiyyəti isə məğlubiyyətə görə özündə qisasçılıq istəklərini saxlayıb. Ona görə sülh sənədinin iki xalq tezliklə barışdıracağını demək çətindir. Sadəcə, sivilizasiyanın inkişafı, regiondakı hadisələr, ticarət əlaqələri barışıqı sürətləndirə bilər”.

Qaqik Melkonyan

SOS! “Azərbaycan o halda müharibəyə başlayacaq...”

Ermənistan Qarabağın bizə aid olduğunu tanımasa, regionu fəsadlar gözləyir - Paşinyanın adamından xəbərdarlıq

tan cəmiyyəti isə məğlubiyyətə görə özündə qisasçılıq istəklərini saxlayıb. Ona görə sülh sənədinin iki xalq tezliklə barışdıracağını demək çətindir. Sadəcə, sivilizasiyanın inkişafı, regiondakı hadisələr, ticarət əlaqələri barışıqı sürətləndirə bilər”.

Q.Hüseynli hesab edir ki, sülhə əngəl olan qüvvələr bellidir: “Bu dairələr müxtəlif mərkəzlər olsa da, Rusiya bağlantıları var. Lavrov da sülh əleyhinə niyyəti gizlətmir. Sadəcə, Kremlin pozucu fəaliyyəti və bu yöndə cəhdləri hələlik bəyanatlara ötürür. Ancaq məsələ odur ki, Rusiya bütün silahlarnı istifadə edir - kilsə, müxalifət, daşnak qüvvələri, anti-Paşinyan mediası, ruspərəst təşkilatlar... Sadəcə, bata bilmirlər. Mən Ermənistan hakimiyyətinin sülh istədiyinə inanıram. Əgər buna mane olan qüvvələr varsa, onlar da iqtidar tərəfdarları deyil. Əksinə, sülh düşmənləri Rusiyadan qidalanır. Hətta Fransa və digər güclər də yox. Amma nəticə əldə olunmayacaq. Bölgəyə dayanıqlı sülhü gətirəcəyik və reallıqlar bunu diqtə edir”.

Siyasi təhlilçi Ramiyə Məmmədova sülh üçün heç vaxt olmadığı qədər fürsət görür. Onun fikrincə, bunu əldən vermək olmaz və nəticəsi böyük fəsadlar törədir: “Hansı qüvvələr ki, sülh istəmir və təbliğatını aparır, onlar Cənubi Qafqazda daim qan görmək istəyənlərdir. Bu mərkəzlər erməni xalqına da düşməndir. Çünki sülh olmasa, müharibə riski həmişə var. Bu da yeni qurbanlar deməkdir. Ermənistan da bəzi qruplar, siyasi düşmənlər elə bilirlər ki, revanş mümkündür və buna hazırlaşmaq lazımdır. İntəhası, onlar faciələri nəzərə almırlar. Azərbaycan Ordusu güclüdür, Ermənistanı isə Rusiya müdafiə etmir, onda revanş necə ola bilər? Ona görə erməni cəmiyyətinə növbəti siqnallar ötürülür ki, revanş emosiyalarını boğsunlar”.

Ekspert hesab edir ki, müxtəlif çağırışlar olacaq, digər, Bakı ilə İrəvan birgə hərəkət etməlidir. Onun sözlərinə görə, erməni müxalifəti radikal təfəkkürlü və terrorçu zehniyyətə malik qüvvələrdir.

R.Məmmədovaya görə, əgər erməni xalqı müxalifətə qoşulmursa, deməli,

bu “ağıla” dəyər verilmir: “Biz gələn il seçkilərinin nəticələrini gözləməliyik. İstənilən halda, Paşinyanın qələbəsi mütləqdir. Çünki hakimiyyət dəyişikliyi regionda sülh prosesini poza bilər. Ən azından buna ciddi maneələr yaranacaq. Erməni cəmiyyəti seçim edə bilməsə də, revanşist müxalifətə inanmır. Paşinyana isə ciddi rəqib yoxdur. Ona görə də bu prosesi adlayıb sülh haqda daha əminliklə danışmaq mümkün olacaq. Erməni deputat ictimai rəyə demək istəyir ki, Qarabağın Azərbaycana aid olduğu təsdiqlənib, sülh mətni də göz qabağındadır, bunun əleyhinə çıxmaq isə yeni müharibə, yeni qurbanlar deməkdir. Erməni xalqı öz övladlarının tabutda meyitlərini görmək istəmir, o zaman sülhə səs verməlidirlər. 8 avqust sənədi də məhz Paşinyanın reytinginə müsbət təsir edən fakt oldu”.

Yeri gəlmişkən, Ümumerməni Diplomatlar Şurasının təsisçisi Vaaqn Melikyan deyib ki, Paşinyan sülh sənədi ilə yenidən hakimiyyəti ələ almağa çalışacaq.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyan Rusiyanın İrəvandakı səfiri Sergey Kopirkinlə görüşüb. Rəsmi məlumata görə, tərəflər regiondakı vəziyyəti müzakirə edib. Görüş Ter-Petrosyanın malikanəsində baş tutub və bir saatdan çox davam edib. “Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin hazırkı vəziyyəti, həmçinin Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülh və sabitliyin bərqərar olmasının zəruriliyi” xüsusi diqqətdə olub. “Birinci prezident Rusiyanın Cənubi Qafqazda mövcudluğuna fəvqəladə ehtiyac olduğunu vurğulayıb. O bildirib ki, Ermənistanın etibarlı və səmimi dostları İran, Gürcüstan, Fransa, Yunanıstan, gələcəkdə isə Hindistan və Çindir”, - məlumatda qeyd edilib.

Maraqlıdır ki, son vaxtlar rusiyalı diplomatın müxalifət təmsilçiləri ilə təmasları intensivləşib. Elə Ter-Petrosyanın özü sonuncu dəfə bu ilin fevralında Kopirkinlə bir araya gəlmişdi. Nə baş verir? Nədən eyni təmaslar Rusiyanın Bakıdakı səfiri ilə Azərbaycanda müxalifət təmsilçiləri ilə də keçirilmir?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədli “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, Azərbaycanda müxalifət Rusiya rəsmiləri ilə heç zaman təmaslar qurmağa zərurət görməyib. Onun sözlərinə görə, zaman-zaman Rusiya liberalları və demokratları ilə bəzi görüşlər olub, amma indi bu da yoxdur: “Çünki Rusiyada bu qüvvələr demək olar ki, sıradan çıxarılıb. Hazırkı Kreml iqtidarı isə despotdur və Rusiya rəhbərliyi Ukraynada hərbi cinayətlər törətməkdə ittiham olunaraq barəsində həbs orderi çıxarılıb. Eyni zamanda Azərbaycan təyyarəsini vurub üzr istəməyiblər, kompensasiya ödənilməyib. Belə bir Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri ilə niyə görüşsün ki?”

Partiya sədrinin müavini qeyd edib ki, Ermənistanı isə müxalifət birbaşa Rusiyadan qidalanır: “Hətta

özünü demokrat kimi qələmə verməyə çalışan Ter-Petrosyanın da, göründüyü kimi, Rusiya ilə bağlantıları üzə çıxır. Əka halda, rus səfirinin iqtidatına getməzdi. Bu görüşlərin yeganə məqsədi Ermənistanı hakimiyyət çevrilişi həyata keçirmək imkanlarını müzakirə etməkdir. Lakin Ter-Petrosyan Kopirkinə izah etməyə çalışır ki, hazırda dəyişiklik üçün o potensial yoxdur. Üstəlik, onun özü və digərləri gözəndən düşmüş erməni siyasətçiləridir. Əslində, belə görüşlər Paşinyanın işinə yararır. O, cəmiyyətə təqdim edir ki, hakimiyyətə qayıtmaq istəyən qüvvələr Rusiyaya bağlıdır, səfirlə danışıqlar aparılır. Yeni Ermənistanı yenidən qaranlıq keçmişə, inkişafdan cəhənnəmə, Rusiya vassallığına dövlət edən siyasi qüvvələr onun rəqibləridir. Paşinyan xalqa göstərir ki, özü ABŞ-də sülh sazişini parafılayır, Avropa İttifaqına inteqrasiya tərəfdandır, Türkiyə ilə sərhədləri açmaqda qərarlıdır, ölkəyə investisiya cəlb edir. Bax, belə bir müxalifət Paşinyana sərf edir. Çünki belə görüşlərlə özlərini ifşa edirlər. Azərbaycandan fərqli olaraq, Ermənistan müxalifəti özünü və ölkəsini Rusiyanın yanında görür”.

Rus səfirin müxalifətlə müəmmalı görüşləri

Keçmiş prezident Ter-Petrosyanla diplomat Kopirkin seçki ərafəsi yenidən bir araya gəlib; bəs Bakıda niyə müxaliflərlə Moskvanın elçisi danışıqlar aparmır?

Levon Ter-Petrosyan

Sergey Kopirkin

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev isə hesab edir ki, səfirlə keçmiş prezidentin görüşlərində seçkilər daha çox müzakirə edilir: “Bundan əvvəl də onların danışıqları olmuşdu. Rusiya müxalifətin imkanlarını öyrənməyə çalışır. Amma Ermənistan müxalif qüvvələr əvvəlki qədər güclü deyil. Kilsədə aparılan həbslər də buna təsir

edib. Həmçinin regional proseslər erməni cəmiyyətinin ovqatını dəyişib. Doğrudur, keçirilən rəy sorğularında sülh əleyhdarları diqqəti cəlb edir, amma müxalifətin bundan istifadə edə biləcəyini görmürəm. Sadəcə, cəmiyyət yeni reallıqlara tam hazır deyil. Bu da başadüşüləndir”.

E.Mehdiyevə görə, cənki zəhərlənmiş bir cəmiyyətdir, 44 günlük müharibədəki

məğlubiyyətin şokundan hələ indi-indi ayılırlar, bir növ terapiya keçirlər: “Təbəvür edin, onlara təbliğ olunub ki, Qarabağ ermənilərinin, “artsax” adlı ikinci erməni dövləti qurulacaq, dənizdən dənizə guya böyük Ermənistan yaradılacaq. Belə puç xəyallarla beyni doldurulmuş xalq indi tamamilə hər şeyə razılıq verə bilməz. Hətta onların inandırılmışdılar ki, azərbay-

canlılar döyüşməzlər, guya bizim gücümüz yoxdur, Türkiyə düşməndir, Rusiya qardaşdır. İndi bu miflər dağılıb, erməni xalqı hələ də inana bilmir ki, başlarına nələr gəlib. Ona görə də bəzi qruplar ümidlə yaşayırlar ki, bəlkə yenə Qarabağı geri aldılar, yaxud ora qayıtdılar. Müxalifət də müntəzəm şəkildə təbliğat aparır ki, hələ heç nə bitməyib, “artsax” davası gedəcək”.

Onun fikrincə, Rusiya da bu propoqandanın arxasında dayanıb: “Amma ermənilərin çoxu buna inanmır. Odu ki, Ter-Petrosyan və digərlərinin rus diplomatla görüşləri effekt verməyəcək. Hətta seçki yaxınlaşdıqca danışıqların intensivləşməsi də istisna deyil. Sadəcə, Paşinyan administrasiyası da boş oturmaıy və iş görür”.

Qeyd edək ki, Ermənistanı Rusiyanın hərbi bazaları var. Həmçinin sərhədlərini rus əsgərləri qoruyur. Ermənistanın dəmiryolları Rusiyanın mülkiyyətidir. Baş nazir Paşinyan isə Rusiyanın Ermənistanı hərbi varlığını təhdid adlandırır.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Rusiyada cəbhədən qayıdanlar xofu - veteranlar kriminogen durumu gərginləşdirəcək

Rusiyada Ukrayna cəbhəsində döyüşüb tərxis olunanlar cəmiyyət üçün təhlükəyə çevrilib. Dövlət rəhbərliyi də müharibə veteranlarının kütləvi şəkildə cəbhədən geri qayıtmasını ictimai sabitliyə və siyasi sistemə ciddi risk kimi qiymətləndirir.

“Röyter” agentliyinin məlumatına görə, rəsmi Kreml Əfqanıstan müharibəsindən sonra (1979-1989) veteranların 1990-cı illərdə ölkədə cinayətkarlığın artmasına “töhfe verdiyi” vəziyyətin təkrarlanmasından ehtiyatlanır. Agentliyin şərhində bildirilir: “Cəbhədən geri dönmələrin çoxu hazırda qazandıqları qədr qazana bilməyəcək. Məsələn, Moskvadan olan çağırışçı Ukraynadakı ilk illik hərbi xidmət ili üçün ən azı 5,2 mil-

yon rubl (65 min dollar), o cümlədən 1,9 milyon rubl (24 min dollar) avans alır. Bu, demək olar ki, paytaxtda orta illik əmək haqqına bərabərdir”.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a danışan **siyasi şərhçi Heydər Oğuzun** fikrincə, Rusiya rəsmilərinin müharibədən sonrakı vəziyyət barədə düşünməsi Kremlin də artıq “savaş yorğunluğu” yaşamasından xəbər verir: “Rus ordusunda xidmət edən əsgərlər Ukraynada törətdikləri vəhşi-

likləri “böyük vətənpərvərlik” nümunələri kimi görür, ölkələrini onların xilas etdiyini düşünlər. Yeri gələndə müxtəlif yollarla müharibədən yayınan həmyaşıdlarına kəm gözəlxirlər. Müharibə bitdikdən sonra evlərinə qayıdanda isə fərqli mənzərə ilə qarşılaşacaqlar. Onlar savaşıqları halda, “dezertir” olaraq gördükləri həmyaşıdlarının daha yaxşı yaşadıklarını, öz iqtisadi vəziyyətlərini getdikcə yüksəldikləri, bütün sahələrdə veteranlardan ön plana keçdiklərini görəcəklər. Bu da istəməz müharibə veteranlarında qısqancılıq, ədalət-

sizliyə uğrama hissi yaradaçaq. Üstəlik, Rusiya onların müharibə dövründə olduğu kimi, xüsusi imtiyazlarla da təmin edə bilməyəcək. Əvvəlki kimi maaş almaq, bəzi güzəştlərdən istifadə etmək şansları qalmayacaq. Bu da istəməz onlarda üsyankarlıq duyğularını tətikləyəcək”.

H.Oğuzun fikrincə, bu **durumun Əfqanıstan müharibəsindən sonra yaranmış sindromla müqayisə edilməsi əsaslıdır, ancaq vəziyyət daha vahiməli hal alacaq:** “Çünki Əfqanıstanda döyüşən SSRİ vətəndaşları sosializm inqilabını hansısa Şərq ölkəsində yaymağa çalışdıqlarını düşünürdü. Hazırda Ukraynada savaşıyan rus işğalçıları isə daha “müqəddəs dəyərlər” uğrunda döyüşdüklerine inanırlar. Üstəlik, onlar Ukraynanı yad ölkə hesab etmirlər, onları qardaş slavyan xalq olaraq qəbul edir və Qərb imperalizminin slavyan xalqlarını bir-birindən ayırma siyasətinə qarşı savaşıqlarını zənn edirlər. Bu döyüşçülər hər an ölümlə sınağa çəkildikləri halda, “qazandıqlar” qələbənin meyvesini başqalarının yediğini, özlərinin isə təcridən rus cəmiyyətinin ən aşağı təbəqəsinə

çevrildiklərini görəndə təbii ki, bu, ciddi narazılıqların yaranması ilə nəticələncək. Rus şovinizminin getdikcə güclənməsi xüsusilə də bu ölkədə yaşayan azlıqlara nifrətə çevriləcək. Kreml də etnik azlıqları və miqrantları müharibə meydanına sürükləmək üçün onlara qarşı nifrətin təməllərini indidən atır. Yaxın vədədə bu siyasət bəlkə də Kremlin işinə yaraya bilər. Uzaq vədədə isə əsl başağrısına, hətta ölkənin parçalanmasına qədər uzana bilər”.

Heydər Oğuz Putin hakimiyyətinin Ukrayna savaşında məhkumlardan faydalanmasını da Rusiyanın “gələcəyinə basdırılmış mina”lardan biri kimi qiymətləndirir: “Məlumatlara görə, Ukrayna savaşında indiyədək 1.5 milyon rus vətəndaşı iştirak edib. Onların ən azı 150-180 mini isə dustaqlardır. Yeni ümumi savaşın 10-13%-i vaxtilə ağır cinayətlər törətmiş insanlardır. Cinayətə meylli bu şəxslər həbsxanalarda islah olunaraq cəmiyyətə geri dönmək əvəzinə Ukraynada öz vəhşiliklərini daha da “təkmilləşdiriblər”. Müharibədə 6 ay xidmət etdikdən sonra evlərinə qayıdan keçmiş məhkumların hazırda daha ağır cinayətlər törətdikləri barədə çoxsaylı məlumatlar var. Rusiyanın müstəqil xəbər agentliyi olan “Verstka”nın məlumatına görə, 2024-cü

ilin oktyabrında müharibədən qayıdan veteranlar tərəfindən azı 500 mülki şəxs zərər çəkib. Zərərçəkənlərdən 242 nəfər həlak olub, 227 nəfər isə ağır yaralanıb. Müharibədən sonra bu kimi cinayətlərin kütləvi hal alacağı gözlənilir”.

Ekspert bildirir ki, Kreml gec də olsa bu perspektivi indidən görməyə başlayıb: “Bildirildiyinə görə, Rusiya Müdafiə Nazirliyi “cinayətkarların adi könüllülərdən daha imtiyazlı şəraitəldə etməsinin ədalətsizliyi”ni” əsas götürərək, 2023-cü ildə keçmiş məhkumların altı aylıq döyüşdən sonra geri qayıtmasına icazə verən nizamnaməyə dəyişiklik edib. Yeni nizamnaməyə əsasən, keçmiş məhkumlar müharibə bitənə qədər döyüşmək məcburiyyətindədirlər. Bu dəyişiklik birmənalı qarşılanmır. Həmin məhkumlar 6 aylıq fədakarlıqdan sonra azadlığa çıxacaqları üçün döyüşə getməyə həvəslənmişdilər. İndi isə onları döyüşə həvəsləndirən stimül aradan qalxır və bu insanları daha ağır cəzaya məhkum olunurlar. Rusiya dövləti onların dinc cəmiyyətə yenidən qayıtmaq hüquqlarını əllərindən almaq, döyüş meydanlarında öldürmək yolunu seçib. Ağlı başında olan heç bir məhkum bu ağırlaşdırıcı cəzanı qəbul etməz.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

"Xarici reyting agentlikləri Ermənistan ətrafında geosiyasi risklərin azaldığını, lakin tam olaraq aradan qalxmadığını qeyd edir". Bu haqda Ermənistan Mərkəzi Bankının sədri Martin Qalstyan illik hesabatın parlamentdə müzakirəsi zamanı deputatların suallarına cavab verərək bildirib.

Mərkəzi Bank sədrinin sözlərinə görə, məhz bu amil Ermənistanın kredit reytinginin yenilənməməsinə izah edir. Belə ki, aparıcı reyting agentliklərindən biri - "Fitch" avqustun sonunda Ermənistanın kredit reytingini dəyişməyib, yalnız ehtiyatla müsbət şərhlərlə çıxış edib.

Qalstyan görə, sazişlərin paraflanması müsbət addımdır, lakin yolda hələ də maneələr qalmaqdadır. Lakin o əmindir ki, sülh sənədinin imzalanmasından sonra Ermənistan mövcud riskləri əhəmiyyətli dərəcədə azalda və xarici investisiyaların ölkəyə əhəmiyyətli axınını təmin edə biləcək.

Qeyd edək ki, Vətən müharibəsindən ötən müddət ərzində beynəlxalq agentliklər Azərbaycanla bağlı reytinglərində müsbət dəyişikliklər ediblər. Xüsusilə ötən il "Fitch Ratings" reytingi bir pillə yüksəldərək investisiya səviyyəsinə çatdırıb ("VVV-", "sabit"), bu il də eyni səviyyədə saxlayıb.

"Moody's" beynəlxalq reyting agentliyi bu il iyulun 3-də Azərbaycanın suveren kredit reytingini "Ba1" səviyyəsindən "Baa3" səviyyəsinə (investisiya səviyyəsi) yüksəldərək reyting üzrə proqnozu "müsbət" saxlayıb. "Moody's"-in yaydığı məlumatda qeyd olunur ki, yeni reyting üzrə müsbət proqnoz ölkədə davam etdirilən islahatların fonunda iqtisadiyyatın və fiskal sahənin neft-qaz sektorundan asılılıq gözləntilərinin azalmasını əks etdirir. Həmçinin pul-kredit siyasətinin təkmilləşdirilməsi, maliyyə sektorunda tənzimləmələr, dövlət maliyyə idarəçiliyi və ictimai inqizibati proseslərdə şəffaflığın artırılması istiqamətində aparılan islahatlar institusional idarəetmənin daha da yaxşılaşacağına əsas verir. Aşağı borc yükü və xalis aktivlərin mövqeyi ilə güclü hökumət balans hesabatı, həmçinin çox yüksək borc ödəmə qabiliyyəti ölkənin güclü tərəfləri olaraq qalır.

"Fitch Group"-a aid olan "Fitch Solutions" şirkətinin Azərbaycanla bağlı bulki hesabatında isə bildirilir ki, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması Azərbaycanın Cənubi Qafqaz regionunda strateji mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirəcək. Qeyd olunur ki, 2023-cü ildə Qarabağ üzərində tam nəzarəti bərpa edən Azərbaycan hazırda regionda neqliyyat əlaqələrinin inkişafına və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birbaşa quru yolunun qurulmasına yönəlmis layihələrə diqqət yetirir. Hesaba-

Sülh müqaviləsinin daha bir faydası: Azərbaycan və Ermənistanə sərmayələr...

Bundan əlavə, azad olunan ərazilərdə işəgötürənlər işçi heyətini Dövlət Məşğulluq Agentliyinin göndərişi əsasında müəyyən edərsə, həmin şəxslərin əməkhaqqının birgə maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur: Əməkhaqqının 50 faizi işəgötürən tərəfindən, 50 faizi isə Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən ödəniləcək.

Sosial güzəştlərə gəlincə, əmək müqaviləsi üzrə iş yeri işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə olarsa, mütəxəssislər qanunvericilikdə nəzərdə tutulan güzəştlərdən və imtiyazlardan istifadə etmək hüququna malikdirlər. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə 5 təqvim günü müddətində əlavə məzuniyyət verilir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət (maliyyə və avtonəqliyyat vasitələri ilə yük daşıma sahələrində fəaliyyət göstərən, eləcə də dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına malları (işləri və xidmətləri) təqdim edən podratçılar (işğaldan azad edilmiş ərazi daxilində istehsal fəaliyyətini həyata keçirən rezident podratçılar istisna olmaqla) sektoru üzrə neft-qaz sahələrində fəaliyyəti olmayan sığortaedənlər (sığortaolunanlar) tərəfindən ödənilən məcburi dövlət sosial sığorta haqqının aşağıdakı hissəsi dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına subsidiyalaşdırılır. Muzdlu işçisi olan sığortaedən tərəfindən ödənilmiş məcburi dövlət sosial sığorta haqqının:

2023-cü il yanvarın 1-dən 2026-cı il yanvarın 1-dək - 100 faizi miqdarında;

2026-cı il yanvarın 1-dən 2029-cu il yanvarın 1-dək - 80 faizi miqdarında;

2029-cu il yanvarın 1-dən 2031-ci il yanvarın 1-dək - 60 faizi miqdarında;

2031-ci il yanvarın 1-dən 2033-cü il yanvarın 1-dək - 40 faizi miqdarında.

Fiziki şəxslərin (muzdlu işçisi olmayan), o cümlədən sabit qəbz və fərqlənmə nişanı alan vergi ödəyicilərinin də 10 il müddətində özlərinə görə ödədikləri məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının 100 faizi miqdarında subsidiyalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Bütün bu güzəştlərin fonunda azad olunan ərazilərə investor axınının müşahidə olunmaması göstərir ki, ölkə üzrə ümumi investisiya mühitində **dəyişikliklər** olmalıdır.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

ta əsasən, Ermənistanın cənub ərazisindən keçməsi planlaşdırılan Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanı Naxçıvan və Türkiyə ilə birləşdirəcək. Bu yeni neqliyyat marşrutu alternativ bağlantı imkanları yaradacaq və Azərbaycanın həm Xəzər, həm də Qara dəniz hövzəsinə çıxışını genişləndirəcək.

"Fitch Solutions" həmçinin bildirib ki, hazırda ticarət balansını mənfəi olaraq qalır və bu, ölkə iqtisadiyyatının artım tempinə mənfəi təsir göstərir. 2024-cü ildə idxalın ixracdan üstün olması səbəbindən ticarətin iqtisadi artıma töhfəsi mənfəi olub. Agentliyin proqnozuna görə, bu meylin yaxın dövrdə dəyişməsi gözlənilmir. Bununla belə, hökumətin həyata keçirdiyi infrastruktur layihələri və regional bağlantı təşəbbüsləri uğurla icra olunarsa, ticarət balansında müəyyən müsbət dəyişikliklər baş verə bilər.

FS ümumilikdə əlavə edib ki, uzunmüddətli perspektivdə Azərbaycanın iqtisadi inkişafı hökumətin hazırda həyata keçirdiyi strateji addımlarla müəyyən olunacaq.

Bundan əlavə, "Fitch Solutions" şirkəti bu ilin III rübü üzrə baxış zamanı Azərbaycanın iqtisadi artım proqnozunu cari il üzrə yenidən 2,6 faiz, 2026-cı il üzrə isə 3,2 faiz müəyyən edib. Lakin qeyd edilib ki, bu artım tempi, xüsusilə 2025-ci ildə neft və qaz sektorundan yüksək asılılıq fonunda (2025-ci ilin aprelinə ÜDM-in 39,4 faizi) daha zəif olacaq. Belə ki, global neft

qiymətlərində gözlənilən 15 faizlik illik azalma sektordan əldə olunan gəlirləri azaldacaq.

Bununla belə, FS bildirib ki, Azərbaycan təbii resurslara əsaslanan iqtisadi modeldən uzaqlaşaraq uğurlu diversifikasiya həyata keçirib: "Hazırda qeyri-neft sektoru ümumi iqtisadi fəaliyyətin 60 faizdən çoxunu təşkil edir. İnvestisiyaların cəlb olunması üçün əsas hədəflər arasında mədən sənayesi (ÜDM-in 35,6 faizi), tikinti (10,6 faizi) və emal sənayesi (6,7 faizi) yer alır".

Şirkətin hesabatında qeyd edilib ki, 2025-ci ilin I rübündə əsas kapitala yönəlmə investisiyalar ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9 faiz azalıb. Bu azalma, yanvar-aprel ayları arasında dünya neft qiymətlərindəki 21 faizlik geriləmə ilə üst-üstə düşür ki, bu da sektorun iqtisadiyyat üçün həddindən artıq əhəmiyyətini göstərir: "2025-ci ilin dövlət büdcəsində hərbi xərclərdən sosial xərclərə yönəlmə də kapital qoyuluşunu azaldan amillərdəndir. Bu baxımdan, kapital formalaşmasının iqtisadi artıma töhfəsinin 2024-cü ildəki 1,9 faiz bəndindən 2025-ci ildə 1,2 və 2026-cı ildə 1,1 faiz bəndinə enəcəyi gözlənilir. Əvəzində özəl istehlak artımın əsas lokomotivinə çevrilir. Onun artıma töhfəsi 2024-cü ildə 2,1 faiz bəndi olduğu halda, 2025-ci ildə 2,4 və 2026-cı ildə 2,5 faiz bəndinə yüksələcək".

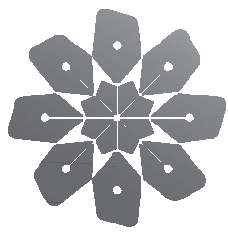
Qeyd edək ki, əsas kapitala investisiyalarda azalma davam etsə də, azalma sürətində ciddi yavaşlama diqqəti cəlb edir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında əsas kapitala 11 milyard 374,5 milyon manat məbləğində investisiya yönəldilib ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,2 faiz azalma deməkdir. Bu zaman neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 16,6 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 8,0 faiz artıb.

Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən isə bu ilin birinci rübündə Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 1.5 milyard dollar təşkil edib. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 73.5 faiz təşkil edib. Qiymətləndirmələrə görə, rüb ərzində qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 2.2 dəfə artaraq 402.4 milyon dollar olub ki, bunun da bir hissəsi (146.9 milyon dollar) ölkə iqtisadiyyatına gəlirlərin təkrar investisiyası ilə bağlı olub.

Göründüyü kimi, qeyri-neft-qaz sektoruna yatırımlarda artım var. Lakin bu artım sürətini iqtisadiyyatın ehtiyacını, global enerji keçidi prosesinin yaratdığı realiaqların doğurduğu çağırışlar fonunda yerli hesab etmək mümkün deyil. Xüsusilə işğaldan azad

olunmuş ərazilərdəki bərpa prosesinin yaratdığı sərmayə ehtiyaclarını nəzərə alsaq, yaxın və ortamüddətli dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatına xarici investisiyaların hazırlıqdan ən azı bir neçə dəfə çox olması vacibdir. Bunun üçün mövcud investisiya mühitinin cəlbedici hala gətirilməsi, daha sağlam rəqabət mühitinin formalaşdırılması zəruridir.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə investorları stimullaşdırmaq üçün bir sıra güzəştlər və dövlət dəstəyi tədbirləri tətbiq olunur. Belə investorlar 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətində mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən, siyahısı təsdiq edilmiş iqtisadi fəaliyyət sahələri və mal nomenklaturaları üzrə texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların, habelə xammal və materialların idxalına görə ƏDV-dən, istehsal, o cümlədən emal və hasilat fəaliyyəti sahəsi üzrə vergidən, işğaldan azad edilmiş ərazidə vergi uçotuna alınan və malları (işləri, xidmətləri) işğaldan azad edilmiş ərazinin rezidentlərinə təqdim edən hüquqi və fiziki şəxslərə topdansa satış ticarət, tikinti və xidmət (əhaliyə göstərilən xidmətlər istisna olmaqla) sahələri üzrə vergidən, işğaldan azad edilmiş ərazidə vergi uçotuna alınan və malları (işləri, xidmətləri) işğaldan azad edilmiş ərazilərdə fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinə turizm, perakəndə ticarət, ictimai iaşə və digər əhaliyə xidmət sahələri üzrə vergidən azad olunurlar.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Son vaxtlar Azərbaycanda keçmiş məcburi köçkünlərin vətəndaşların evində uzun illər (30 ildən çox) məskunlaşması məsələsi cəmiyyətdə geniş müzakirələrə yol açıb. Sözsüz ki, məsələ həm hüquqi, həm də sosial baxımdan olduqca həssasdır və müxtəlif tərəflərin maraqlarını toqquşdurur.

Eyyub Kərimli: "Torpaq sahəsi ayrılan köçkünlərə subsidiyalar və güzəştli kreditlərin verilməsi faydalı olar"

1980-ci illərin sonunda başlayan Qarabağ münaqişəsi nəticəsində yüz minlərlə insan öz doğma yurd-yuvasını tərk etməyə məcbur olub. Dövlət həmin dövrdə bu insanların yerləşdirmək üçün müxtəlif binalardan, o cümlədən vətəndaşların şəxsi evlərindən istifadə edib. Nəticədə minlərlə ailə başqasının mülkiyyətində müvəqqəti yerləşdirilib. Lakin bu "müvəqqəti" məskunlaşma

artıq otuz ildir davam edir.

Bu vəziyyət bir tərəfdən də mülkiyyət sahiblərinin hüquqlarının pozulmasına səbəb olur. Onlar öz evlərindən istifadə edə bilmirlər. Lakin bu evlər onların adına rəsmiləşdirilib və hüquqi olaraq onların mülkiyyətidir. Digər tərəfdən isə keçmiş köçkün ailələr illərdir həmin evlərdə yaşadığına görə bu məkanı artıq öz evləri kimi qəbul ediblər. Onlara baş-

Regionların inkişafı

YENİ ÜSAVAT
N 163 (8773) 12 sentyabr 2025

Qarabağa "Böyük Qayıdış"ı necə sürətləndirməli?

Subsidiya və kredit imkanları

genişləndirilməlidir, 2026-cı ilə qədər...

qa bölgələrdə yeni evlər də təklif olunur.

Məsələn, əksər keçmiş məcburi köçkünlər Biləsuvar da təqdim edilən evlərə köçməkdən imtina ediblər. Onlar bunu belə əsaslandırırlar: artıq 30 ildən çoxdur şəhər mühitinə uyğunlaşblar və başqa bölgəyə köçmək onlar üçün çətin-dir. Həmin keçmiş köçkünlər bildirirlər ki, yalnız doğma torpaqlarında ev və işlə təmin olunduqları halda mövcud yaşayış yerlərini tərk edəcəklər.

Məsələ ilə bağlı redaksiyamıza da şikayətlər daxil olur. Xüsusilə Sumqayıtdan sakinlər bildirirlər ki, evlərində Qubadlı rayonundan olan köçkünlər məskunlaşıblar. "Bizə deyirlər ki, Qubadlı rayonunu hərbiçilər üçün şəhər edəcəklər, ona görə də köçkünlər ora köçürülməyəcək", - deyə sakinlərdən biri redaksiyamıza müraciətində bildirir.

Qeyd etmək lazımdır ki, dövlət son illərdə məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün müxtəlif layihələr həyata keçirir. Yeni yaşayış kompleksləri tikilir, azad edilmiş ərazilərə köç prosesi başlanıb. Bununla belə, hələ də şəxsi evlərdə yaşayan çox sayda keçmiş köçkün ailələri mövcuddur. Bu da vəziyyəti daha da mürəkkəbləşdirir.

Mövzu ətrafında müzakirələr bəzən emosional cəhətlər da alır. Bəzi vətəndaşlar düşünür ki, artıq bu qədər müddət kifayətdir və ev sahibləri mülkiyyət hüququnu bərpa etməlidirlər. Digərləri isə hesab edir ki, köçkünlər alternativ təminat olmadan evlərdən çıxarılmamalıdır. Əks halda, bu, sosial ədalətsizlik və haqsızlıq kimi qiymətləndirilə bilər. Bu məsələ həm hüquqi, həm də sosial baxımdan balanslı və mərhələli şəkildə həll edilməlidir. Nə ev sahiblərinin, nə də köçkünlərin hüquqları pozulmalıdır. Həll yolu yalnız dövlətin təminatlı və sistemli yanaşması, eləcə də cəmiyyətin anlayışı ilə mümkündür. Bəs dövlət köçkünlərin doğma yurdlarına tez bir zamanda qayıtması üçün hansı tədbirləri görməlidir?

İqtisadçı Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Məsəle" fikrini bölüşüb: "Bununla bağlı dövlət proqramı var. 2026-cı ilə qədər "Böyük Qayıdış" proqramının birinci mərhələsi yekunlaşır və dövlət bu istiqamətdə böyük işlər görüb, elmi və digər resursları ora yönəldir. Fikrimcə, hər şeydən əvvəl minaların təmizlənməsi sürətləndirilməli, əhaliyə torpaq sahələrinin ayrılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Digər tərəfdən, torpaq sahəsi ayrılan ailələrə, köçkünlərə həm də subsidiyalar və güzəştli kreditlərin verilməsi faydalı olar. Bu, insanların həmin ərazilərdə öz təsərrüfatlarını və güzəranlarını qurmasına imkan yaradacaq. Mən hesab edirəm ki, bu imkanlar təkə məcburi köç-

künlərə deyil, ümumiyyətlə, Azərbaycanda yaşamaq və orada fəaliyyət göstərmək istəyən bütün vətəndaşlara yaradılmalıdır. Torpaq sahələri ayrılmalı, insanlar orada müəssisələr və yaşayış məhəllələri qura bilməlidirlər ki, proses daha da sürətlənsin. Əlbəttə ki, ilk növbədə biznes imkanları genişlənməli, iş yerləri yaradılmalıdır. Bu baxımdan kiçik sahibkarların və fermer təsərrüfatı ilə məşğul olan insanların həmin ərazilərə köçməsi daha məqsədəuyğun olardı. Bu, həm biznesin inkişafına, həm də yeni iş yerlərinin açılmasına təkan verər".

Əlavə edək ki, ölkə Prezidentinin 2022-ci il 16 noyabr tarixli 3587 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"na əsasən 01.08.2025-ci il tarixədək işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpa olunmuş yaşayış məntəqələrinə 17204 nəfərdən ibarət 4325 ailənin qayıdışı təmin edilib. Bu barədə Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin məlumatında bildirilib. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məlumatına görə, həmin tarixə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işləri və digər peşə fəaliyyəti ilə bağlı müvəqqəti yaşayış şəxslərin və onların ailə üzvlərinin sayı isə 35385 nəfər təşkil edib. Xankəndi şəhərində yerləşən Qarabağ Universitetində təhsil alan 1150 nəfər tələbə də nəzərə alınmaqla işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşmış əhəlinin ümumi sayı 53739 nəfər təşkil edib.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Ruben Vardanyan muazdlulara pulu belə ödəyib - tarixi məhkəmə

Sentyabrın 11-də Bakı Hərbi Məhkəməsinə Zeynal Ağayevin sədrliyi, hakimlər Anar Rzayev və Camal Ramazanovun iştirakı ilə Araik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin cinayət işi üzrə araşdırmalar davam etdirilib.

"Yeni Musavat" xəbər verir ki, məhkəmə 9-cu aydır ki, davam edir. Hazırda prosesdə zərərçəkənlərin, şahidlərin dindirilməsi mərhələsidir. Cinayət işi üzrə 531 mindən

çox zərərçəkmiş və onların nümayəndələri var. Azərbaycan dövləti adından zərərçəkmiş qismində isə Nazirlər Kabineti aparatının rəhbəri Rüşfət Məmmədov iştirak edir. Ötən məhkəmə prosesində müttəhim Levon Balayanın cinayət işi üzrə ibtidai istintaqa verdiyi ifadələr və ona aid elan olunan digər sənədlər səsləndirilib.

Onun ibtidai istintaqa verdiyi ifadələrə əsasən, 1995-ci ilin yanvar ayında hərbi xidmətə yollanıb, 1998-ci ilədək Şuşada, Xankəndidə və Xocalıda yerləşən, nömrələrini xatırlamadığı hərbi hissələrdə əsgər kimi xidmət edib, bu müddətdə ona "AKS-74" avtomat silah təhkim olunub.

Xidmət etdiyi hərbi hissələrdə Rusiya Federasiyası istehsalı olan "T-55", "T-72" tipli ağır döyüş tankları, "BMP-1", "BMP-2" markalı piyadaların döyüş maşınları yerləşdirilib. Qeyd edib ki, yuxarı komandir-

lərdən biri olan Levon Mnatsakanyan tez-tez hərbi hissələrə gəlib döyüş hazırlığı vəziyyətini yoxlayıb.

2020-ci il sentyabrın 20-də "Xankəndi şəhəri hərbi komissarlığı" tərəfindən məcburi şəkildə "silahlı qüvvələr" in tərkibində "xidmət"ə çağırılıb və 44 günlük müharibənin ilk günlərində, yəni sentyabrın 27-dən oktyabrın 2-dək Suqovuşan qəsəbəsi ərazisində dislokasiya olunmuş "3-cü müdafiə xətti"ndə silahlı birləşmənin tərkibində döyüşlərdə iştirak edib. Xidmət etdiyi batalyonun adı "Alaşa" olub.

Levon Balayan ibtidai istintaqa ifadəsində bildirib ki, 2023-cü il mayın 1-də Azərbaycanın həmin vaxt işğal altında olan ərazilərində Ruben Vardanyan tərəfindən yaradılmış və maliyyələşdirilən silahlı birləşmələrdən birinə qoşulub. Həmin vaxtdan "Artsakhbank" adlanan banka aid kart vasitəsilə aylıq 170 min dram, yəni 700 ABŞ dolları məbləğində əməkhaqqı alıb. Sentyabrın 20-də Azərbaycan hərbiçiləri tərəfindən saxlanılıb.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslə-

rinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəciliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə 15 təqsirləndirilən şəxslə ittiham edilir.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Musavat"

Daxili İşlər Nazirliyinin Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Mərkəzi yeni tədris ili ilə bağlı sürücülərə müraciət edib. Mərkəzin məlumatında bildirilir ki, hər yeni tədris ili başlananda övladlarını təhsil ocaqlarına avtomobillə gətirən bir çox valideynlər və ya özü sürücü olan əksər tələbələr yol hərəkəti qaydalarına əməl etmirlər.

Məlumatda qeyd olunur:

"Bu isə paytaxtın küçə və prospektlərində, təhsil müəssisələrinin yaxınlığında olan yollarda süni sıxlığa səbəb olur. Bu cür hallar ictimai nəqliyyatdan istifadə edən digər hərəkət iştirakçılarının da yolda əlavə vaxt itirməsinə gətirib çıxarır. Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Mərkəzinin əməkdaşları tərəfindən paytaxtda yerləşən təhsil müəssisələrinin ətrafında, yaxın küçə və prospektlərdə müşahidə kameraları vasitəsilə yollar nəzarətdə saxlanılır.

Nəqliyyat sıxlığının yaranmasına səbəb olan hallar olduğu zaman yol polisində məlumat verilməsi ilə yanaşı, müxtəlif işıqformlar üzrə işıqformlara "yaşıl dalğa" rejimi tətbiq ediləcək. Bütün bunları nəzərə alaraq, şəxsi minik avtomobilləri ilə övladlarını məktəbə gətirən valideynlərə, eləcə də tələbələrə tövsiyə edirik ki, avtomobillərini mümkün qədər yeraltı və yerüstü dayanacaqlarda, parklanma yerlərində park etsinlər. Nəqliyyat vasitəsinin dayanma və durmanın qadağan olunduğu yerlərdə saxlamasınlar".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov

Sherg.az saytına açıqlamasında qeyd edib ki, yollarda tıxacların aradan qalxması, təhsil müəssisələri önündə sıxlığın azalması üçün məktəb av-

tobuslarından və ictimai nəqliyyatdan istifadə əsas şərtidir. Prezident İlham Əliyevin təsdiq etdiyi "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün dövlət proqramı"nda göstərilir ki, ümumtəhsil və məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təhsil alanların rahat və təhlükəsiz daşınması məqsədilə "məktəb avtobusları"ndan istifadə təşkil olunacaq. Məktəb avtobuslarının istifadəyə verilməsi təhsil və nəqliyyat sahəsində ciddi dəyişikliklərə səbəb olacaq bir təşəbbüsdür.

Məktəb avtobusları ilk növbədə şagirdlərin təhlükəsizliyini təmin edir. Xüsusilə ibtidai və orta məktəb şagirdləri üçün bu sistem vacibdir, çünki onlar fərdi nəqliyyat vasitələrindən və ya ictimai nəqliyyatdan istifadə edərkən müəyyən risklərə qarşılaşa bilərlər.

Xatırladaq ki, bu ilin aprel ayında **elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev** jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, yeni tədris ilindən "Məktəbli avtobusu" layihəsi tətbiq olunacaq.

Nazir qeyd edib ki, layihə sınaq mərhələsindədir:

"Nəqliyyatın demək olar ki, ən sıx olduğu məktəblərdə bu layihə sınaqdan keçirilir. Hazırda bu layihənin hansı məktəblərdə tətbiq olunduğunu açıqla-

Dərslərlə başlayan tıxaclar - çarə məktəb avtobusları...

Ekspert: "Əsas yollarda tıxacın azalacağını düşünmürəm"

maq düzgün deyil. Layihə tam tətbiq edilən zaman məktəblərin də adları məlum olacaq", - deyir nazir açıqlamasında deyib.

Sentyabrın 11-də keçirilən brifinqdə nazir mövzu ilə bağlı yeni açıqlama verib: "Məktəbli avtobusları ilə bağlı layihə tədricən genişlənəcək. Hazırda bu

layihə pilot olaraq mövcuddur, yeni tədris ili ərzində məktəb avtobuslarının sayı artırılaçaq".

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Adil Nəbiyev "Yeni

Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, məktəbli avtobuslarının işə düşməsi tıxac problemi tam da olmasa, qismən həll edə bilər: "Bütün məktəblərə məktəbli avtobusları işləsə, bir avtobusla ən azı 50-60 şagird daşınsa, bu qədər olmasa da, ən azı yarısı qədər avtomobil azalacaq. Bununla məktəbyanı ərazilərdə sıxlıq nisbətən səngiyəcək. Əsas yollarda isə tıxacın azalacağını düşünmürəm, çünki bunun başqa səbəbləri var. Nəzərə almaq lazımdır ki, məktəblərə yaxın ərazilərdə yaşayanlar məktəbli avtobuslarından istifadəyə üstünlük verməyə bilərlər. Məsələn, işə gedənlər yoluşturduğu üçün uşaqların məktəbə yənə də şəxsi avtomobillər aparacaq. Yəqin ki, məktəbli avtobusları ilə bağlı layihə mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək. Ümid edək ki, layihə az da öz təsirini göstərəcək".

Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Paytaxtda ciddi tıxac problemi var. "Formula-1" yarışması ilə bağlı deyil. Onun yaratdığı tıxac "seytan çarxı"nın yanından başlayır, Qız qalasının tuşunda bitir. Episentri "Azneft" meydanıdır.

Xəlid KAZIMLI

Zatən, yay-qış, "Formula" oldu-olmadı, o nahiyyədə həmişə sıxlıqdır. Axşam tərəfi o səmtdən şəhərə girmək mümkün deyil. Yolu bağlayıb dururlar. Tıxac Bayraq meydanının yanına çatır. Əslində quyruq 20-ci sahəyə qədər uzana bilər. Sadəcə, sərsiz sürücülər özəlirini Bayıl qəsəbəsinin iç küçələrinə vurur, "Gülüstan" sarayının yanından özələrinə alternativ yol tapır, şəhərə girirlər.

Cavanşir körpüsünün sökülməsi ilə o körpüdə birləşən 3 prospektə böyük tıxaclar olur. Bunlar Nobel, Babək və Heydər Əliyev prospektləridir. Bu yollarda irəliləyərək şəhər mərkəzinə getmək, oradan keçərək başqa səmtlərə dağılımaq istəyən avtomobillər bir neçə kilometrlik quyruqlar yaradırlar.

Bəzən Babək prospektinin H.Əliyev prospektinə qovuşduğu yerdəki tunelin önünü yarı saat bağlayırlar. Bu "bəzən" hər gün saat 4-dən 7-yə qədər olur. Belə "tədbir" yalnız iyul ayında olmur. O da ona görə ki, iyul ayı populyar tətillər ayıdır, imkanı olan minlərlə adam ya xaricə, ya da öz ölkəmizin

yaşıl rayonlarına istirahətə gedirlər. Onlar istirahətdən qayıdanda kimi Babək prospekti böyük Babəkimizin sığdığı Bəzz qalası kimi keçilməz olur.

Nobel prospektinin dərdi başqadır. Bu yoldan istifadə edən avtomobillərin keçmiş Cavanşir körpüsünün yerində olan sarı xətlə "tor" çatmaları üçün 15-20 saniyəlik yaşıl işıqları olur. O da 30-40 avtomobilin keçidinə bəs edir, qalan 2-3 min avtomobil hövsələ ilə gözləyir. Başqa variantları da yoxdur. Bu yolun maşınlu yolçuları taleləri ilə barışıb. Artıq siqnal-filan da vermirlər. Oturub gözləyirlər. 4-5 küçə geridən metr-metr irəliləyirlər.

Onlarla müqayisədə Əliyev prospekti daha işləkdir. Ancaq bu yoldan da sökülmüş Cavanşir körpüsünün həndəvərinə çıxmaq asan deyil. Növbə ilədir.

O körpünün sökülməsi həmin nahiyyədə avtomobil sıxlığını nəinki azaltmadı, əksinə, birə beş artırdı. Çünki 200 metr irəlində işıqforlu piyada keçidi var. Avtomobillər dayanmağa məcburdur. Körpünün işlək vaxtında isə piyadalar sərbəstcə körpünün altından keçib gedirdilər. İndi orada ya yerüstü, ya da yeraltı keçid tikilməlidir ki, şəhərin mərkəzinə giriş daha betər günə qalsın.

Bünyadov prospekti - Dər-nəgül şossesi də o gündədir. "Çermet" körpüsünə uzanan 2 dəqiqəlik yolu 20 dəqiqəyə, yarı saatla qət etmək mümkün olmur. Buradakı sıxlıq tətillə gedənlərdən asılı deyil, il on iki ay belədir. Bu yolda sıxlığın əsas

Tıxac müşkülü - onu həll etmək imkanları günbəgün tükənir

səbəkarları sağdan şütüyərək gedən, körpünün üstünə çıxmağa bir az qalmış sola burularaq intizamlı sürücülərin önünə keçərək hərəkət intensivliyinə mane olanlardır. Onların qarşısını almaq mümkün deyil, qabağa düşmək üçün nəsə bir çarə tapırlar.

"Neftçilər" metrostansiyasının ətrafında çoxlu içiqfor yerləşdirərək, yolda keçidi birtəhər tənzimləyiblər, amma sıxlıq aradan qalxmayıb. Yənə sürücülər 150 metrlik yolu keçmək üçün azı 10 dəqiqə gözləməli olurlar.

"28 May" metrostansiyasının yaxınlığındakı küçələrin hamısında 14-16 saat ərzində sıxlıqdır, deyiləsi deyil.

Bir sözlə, şəhərin tıxacsız küçəsi, yolu çox azdır.

Hələ orta və ali məktəblər yeni tədris ilinə başlayanda daha betər olacaq. İki sıra dayanıb, uşaq düşürdən və mindirən sürücülərin əlindən bütün məktəblərin önündə tıxaclar olacaq.

Bu cür xroniki tıxacların əsas səbəbi odur ki, Bakı meqapolisə çevrilib və şəhər bu qədər avtomobili özünə sığışdırma bilmir. Gecə saat 3-də belə şəhərin küçələri hərəkət edən avtomobillərlə dolu olur. Bütün

meqapolislərdə olduğu kimi, Bakıda da gecə dincliyi deyilən şey yoxdur.

Bunun belə olacağını 30 il öncədən deyənlər, yazanlar vardı. 20 il öncə də Bakının tıxacı gələcəyi barədə həyəcan təbili çalanlar olmuşdu. 10 il öncə isə bu söhbət heç olmadığı qədər aktuallaşmışdı. Ancaq görülən tədbirlər tam effekt vermədi.

Nə qədər tədbir görülür, görülsün, ölkənin ümumi əhalisinin yarısı iş-güc, təhsil, xoş güzeran, rahatlıq niyyəti ilə paytaxta yerləşib və onların

yarısının şəxsi avtomobili varsa, indən belə heç bir tədbir fayda verməyəcək.

Hələ Rusiyadan deportasiya edilməsi gözlənilən yüz minlərlə həmvətənimizin ölkəyə qayıtması halını da nəzərə almaq lazımdır. Fəlakət kimi bir şey olacaq. Bu şəxslərin çoxu vaxtında paytaxtda mənzil alıblar, bir xeylisi evini kirayəsinə verib, çoxları isə qapısını bağlayıb gedib ki, lazım olanda qayıdıb yaşayacaq. İndi köçün geri dönmə vaxtıdır və bu imkanlı şəxslər paytaxtın əhalisi ni, eləcə də küçələrdə hərəkət

edən avtomobillərin sayını artırıraçaqlar.

Beləcə, paytaxtda kaos əmələ gələcək və çıxış yolu axtaranlar çoxalacaq. Bu problemi Qarabağda şəhər və kəndlərin bərpası və insanların məskunlaşması da həll etməyəcək.

Ölkənin paytaxtının yeni bir şəhərə köçürülməsi təşəbbüsü qaldırılanda Qazaxıstanın indiki paytaxtı Astana bizim Gəncə şəhəri boydaydı. İndi Astana meqapolis olub, Gəncə isə Sumqayıta uduzaraq üçüncü şəhər olub.

Zərdabda qız qaçıran şəxs həbs edildi, Sabirabadda isə...

Sentyabrın 9-da Zərdab rayonunun kəndlərindən birində 22 yaşlı qızın qaçırılması hadisəsi baş verib. Bunda məqsəd iradəsinin əleyhinə olaraq həmin qızla evlənmək olub. Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin regional qrupundan verilən məlumata görə, polis əməkdaşları tərəfindən cinayəti törədən şəxs - 1998-ci il təvəllüdlü İzzət Rəhmanov saxlanılıb.

Faktla bağlı polis şöbəsində Cinayət Məcəlləsinin adam oğurluğu maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Adam oğurluğunda şübhəli bilinən şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Oğurlanan şəxsin yeri müəyyən edilərək ailəsinə qaytarılıb.

Sabirabadda isə 15 yaşlı qızın qanunazidd olaraq ələ veriləməsinin qarşısı alınıb.

Bəs qanunların sərtləşdirilməsinə, aparılan maariflənmə işlərinə rəğmən, bu faktlar niyə azalmır?

Mövzu ilə bağlı **sosioloq Üzeyir Şəfiyev** "Yeni Musavat"a danışib. Sosioloq hesab edir ki, cərimələrə və Cinayət Məcəlləsinə bir qədər də sərt yanaşma olmalıdır: "Çünki bəzən vətəndaşlar bu qanundan tam xəbərsiz olur və hüquqi məsuliyyətlərin fərqi varmadan hərəkət edirlər. Demək, bu məsələdə iki paralel istiqamət götürülməlidir: birinci növbədə qanunlar sərtləşdirilməli, ikinci növbədə isə vətəndaşların, xüsusilə də yeniyetmələrin, gənclərin və valideynlərin mövcud qanunlar barədə əhatəli şəkildə məlumatlandırılması təmin edilməlidir.

Bu məlumatlandırma, sadəcə, formal bir kampaniya şəklində yox, ardıcıl, planlı və davamlı olmalıdır. Orta məktəblərdə, ali təhsil müəssisələrində hüquqi maarifləndirmə

dərslərinin təşkili vacibdir. Həmçinin sosial çarxlar, televiziya proqramları, radio verilişləri və sosial media platformalarında maarifləndirici materialların yayımlanması mütləqdir. İnsanların gündəlik həyatında belə mesajlarla qarşılaşması onların şüurunda bu məsələnin vacibliyini möhkəmləndirə bilər".

Sosioloq qeyd edib ki, bəzən cəmiyyətdə belə bir yanlış düşüncə formalaşır ki, əgər uşaq özü könüllü razılıq verib və yaxud arzulanmaz hamiləliklə rastlaşıbsa, artıq barışığa gedilməlidir, halbuki bu, humanist yanaşma adı ilə qanunsuzluğu leqallaşdırmaq deməkdir: "Belə yumşaq yanaşmaların qarşısı alınmalıdır. Çünki qanunların yumşaq tətbiqi gələcəkdə daha ağır fəsadlara yol açır. Yeniyetmə və gənclər öz hüquqlarını bilmədikdə, çox vaxt səhv qərarlar verir və bunun nəticələrini də ağır formada yaşayırlar.

Bu məsələdə xüsusilə qız uşaqlarına diqqət yetirmək la-

zımdır. Orta məktəblərdə onların təhsilə, elmə, karyeraya marağını artırmaq üçün xüsusi layihələr hazırlanmalıdır. Yaxşı olardı ki, müxtəlif sahələrdə uğur qazanmış qadınların məktəblilərlə görüşləri təşkil olunsun. Uğur hekayələri qız uşaqları üçün motivasiya rolunu oynayır. Onlar görürdülər ki, nümunə götürə biləcəkləri qadınlar var və həyatda uğur qazanmağın yolu yalnız təhsildən, zəhmətdən keçir. Bu, onların gələcəkdə yeniyetmə yaşında düşünülənməmiş addımlar atmasının qarşısını ala bilər.

Eyni zamanda oğlan uşaqlarının da maarifləndirilməsi mühümdür. Onlar anlamalıdırlar ki, qız qaçıрмаq, sadəcə, adət deyil, hüquqi müstəvidə bu, adam oğurluğu hesab olunur və çox ciddi məsuliyyət daşıyır. Əgər cəmiyyətin gənc nəsli bu düşüncə aşılanmasa, köhnə ənənələrin təsiri altında qanunsuz halların davam etməsi mümkündür".

Üzeyir Şəfiyev vurğulayıb ki, bu məsələdə tək

təhsil müəssisələrinin deyil, həm də müvafiq icra strukturlarının fəallığı vacibdir: "Yerli icra hakimiyyətləri, məktəblər, qeyri-hökumət təşkilatları, eləcə də mətbuat birgə fəaliyyət göstərməlidir. Xüsusilə hansı bölgələrdə bu hadisələrin daha çox baş verdiyi müəyyənləşdirərsə, həmin ərazilərdə hədəfli maarifləndirmə tədbirləri aparılmalıdır.

Müşahidələr göstərir ki, əvvəllər qız qaçırma cəmiyyətdə bir adət kimi qəbul olunurdu. Hətta ailə qurmağın bir forması idi. Tərəflər ya toy vasitəsilə ailə qururdular, ya da imkanları olmadıqda "qoşulub qaçma" yolu seçirdilər. Bu, ənənəvi cəmiyyət dövründə müəyyən mənada başa düşülən hal idi. Amma bu gün biz dünyəvi dövlətdə yaşayırıq, hüququn aliliyini qəbul etmişik, uşaq hüquqlarını beynəlxalq konvensiyalar səviyyəsində qoruyuruq. Bu səbəbdən, köhnə adətlərin indiki şəraitdə davam etməsi yolverilməzdir.

Bakıdakı sevgilisini görmək üçün oğurluq etdi, pulu qoz-fındığa xərclədi

Saatlı rayon Gomuşçu kəndində yerləşən fərdi yaşayış evindən televizor oğurlanıb. Ev sahibləri həmin gün toyda olublar. Musavat.com xəbər verir ki, oğurluq hadisəsini törətməkdə şübhəli bilinən 20 yaşlı Şamxal saxlanılıb.

Şamxal qohumu Elxan adlı şəxsin evindən televizor oğurlayıb. Həmin gün Elxan oğluna toy etdiyi üçün evdə olmayıb. Şamxal da bunu fürsət bilib.

Şamxal Bakıda olan sevgilisi ilə görüşmək istəyib. Buna görə ona pul lazım olub. Pul tapa bilməyən Şamxal oğurluq etmək qərarına gəlib. Qonşusu və qohumu olan Elxanın evindən götürdüyü televizoru 200 manata satıb. Lakin televizoru satdığı şəxs 150 manatı nağd verib və 50 manatı da bir neçə günə verəcəyini söyləyib.

150 manatı alandan sonra Bakıya üz tutan Şamxal həmin pulu sevgilisi ilə birlikdə xərcləyib. Yemək yeyiblər, qoz-fındıq, şirniyyat və sərinləşdirici içkilər alıblar.

Törətdiyi əmələ görə məsuliyyətə cəlb olunan Şamxal peşman olduğunu deyib. Zərərçəkmiş tərəflə barışıq əldə edilib və dəymiş zərər ödənilib.

Məhkəmənin hökmü ilə Şamxal barəsində 1 il 6 ay müddətinə azadlığın məhdudlaşdırılması cəzası təyin edilib.

İlkin MURADOV,
"Yeni Musavat"

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi bu məsələdə kifayət qədər sərtir. Əgər 16 yaşdan aşağı olan yeniyetmə nikaha məcbur edilsə, bu, Cinayət Məcəlləsinin 152-ci maddəsinə uyğun olaraq məsuliyyət doğurur. 18 yaşa qədər məcburi nikah, hətta 18 yaşdan sonra belə zorla nikaha cəlb etmə Cinayət Məcəlləsinin 176-cı maddəsi ilə məsuliyyətə səbəb olur.

Təəssüf ki, real həyatda bəzən görürük ki, qızı zorla qaçıran şəxslər və yaxud erkən nikaha cəlb edənlər, qız hamilə qaldıqda valideynləri barışığa razı salırlar. Bu isə digər gənclər üçün pis nümunə olur. Cəmiyyətin "onsuz da sonradan barışırlar" yanaşması başqa ailələrdə də eyni halların baş verməsinə zəmin yaradır".

Sosioloq vurğulayıb ki, 1 iyul 2025-ci ildən yaxın qohum evliliklərinə qoyulan qadağa ilə yanaşı, erkən yaşda nişanlanmaların da qanunsuz elan edilməsi mühüm addımdır: "Artıq bu da erkən nikaha cəlb etmə kimi qiymətləndirilir və ciddi məsuliyyət yaradır. Əgər müəyyənləşsə ki, valideyn övladını iradəsinə zidd olaraq erkən nikaha cəlb edib, bu halda valideyn həm inzibati Məcəllə, həm də Cinayət Məcəlləsi ilə cəzalandırılır. Hətta valideynlik hüququndan məhrum etməyə qədər tədbirlər nəzərdə tutulur. Əgər valideyn övladını daha sərt üsullarla üçün pis nümunə olur. Hətta övlad valideyndən alınaraq sosial xidmətə verilə bilər".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Musavat"

Bir gündə 3 faciə - niyə hər gün eyni səhvləri təkrar edib ölürük?

Azərbaycanda elektrik cərəyanı ilə bağlı bədbəxt hadisələr kəsilir. Ötən 1 gün ərzində ard-arda 3 faciə baş verib. Naftalan şəhərində yerləşən "Möcüzəli Naftalan" sanatoriyasının 1989-cu il təvəllüdlü işçisi A. Hüseynov elektrik cərəyanı vurması nəticəsində ölüb.

Ardınca Qusar rayonunun Aşağı Ləyər kəndində usta kimi fəaliyyət göstərən 1978-ci il təvəllüdlü Hacıverdi Səfərov fərdi evdə iş görərkən elektrik cərəyanına qapılaraq dünyasını dəyişib.

Ağdaşda yeniyetmə uşağı elektrik cərəyanı vuraraq öldürüb. Belə ki, 2014-cü il təvəllüdlü rayon sakini Yaqub Hacıyev yaşadığı Ağdaş şəhərindəki evin həyətidə elektrik cərəyanı vuraraq öldürüb.

Bu hadisələr, sadəcə, qəza deyil, həm də cəmiyyətimizdə təhlükəsizlik mədəniyyətinin zəifliyini göstərir.

Texniki təhlükəsizlik üzrə mütəxəssis Rahim Əliyev Musavat.com-a bildirib ki, Azərbaycanda elektriklə davranış qaydalarına münasibət hələ də çox səthi və laqeyddir: "İnsanlarımız düşünür ki, elektrik, sadəcə, məişət rahatlığıdır. Eyni zamanda ən təhlükə mənbələrindən biri olmasını nəzərə almırlar. Təəssüf ki, nəm əllə rozetkaya toxunmaq, açıq naqillərlə işləmək, nasaz avadanlıqdan istifadə etmək kimi davranışlar normaya çevrilib. Nəticədə hər il onlarla insan həyatını itirir".

Rahim Əliyev deyir ki, fa-

ciələrin qarşısını almaq üçün yalnız fərdi ehtiyatlılıq kifayət etmir. Dövlət qurumlarının da üzərinə böyük məsuliyyət düşür: "Ustaların fəaliyyətinə ciddi nəzarət lazımdır. Sertifikat almayan, təhlükəsizlik kursu keçməyən şəxsin elektrik işləri görməsinə icazə verilməməlidir. Digər tərəfdən, bazarda keyfiyyətsiz, Çin istehsalı ucuz naqıl və cihazların satışı geniş yayılıb. Bu da faciələrin sayını artırır.

Hər kəs elementar qaydalara riayət etməklə həyatını qoruya bilər. Bunun üçün elektrik cihazlarına nəm əllə toxunmaq, naqillərdə zədələnmə varsa, dərhal dəyişdirmək, uşaqları elektrik rozetkalarından uzaq saxlamaq, qoruyucu örtüklərdən istifadə etmək; yüksək gərginlik xətlərinə yaxınlaşmamaq; elektrik işlərini yalnız peşəkar ustalara həvalə etmək; fırtına və yağış zamanı açıq havada elektrik naqillərinə toxunmamaq; avadanlıqları istifadədən əvvəl torpaqlama sisteminin işlək olduğuna əmin olmaq vacib şərtlərdir".

Rahim Əliyev qeyd edir ki, əslində problem yalnız texniki deyil, həm də sosialdır: "Azərbaycanda insanlar təhlükəsizlik anlayışını gündəlik həyatın tərkib hissəsi kimi qəbul etmirlər. Məktəbdə, universitetdə bu mövzuda dərslər keçirilmir, televiziya sosial çarxlar çox nadir hallarda yayımlanır. İnsan riskin nə qədər böyük olduğunu anla-

madığı üçün ehtiyatsız davranır. Vəziyyəti dəyişmək üçün məktəblərdə "təhlükəsizlik dərsləri" keçirilməli; elektrik ustaları üçün sertifikatlaşdırma sistemi tətbiq edilməli; keyfiyyətsiz elektrik avadanlıqlarının idxalına qadağa qoyulmalı; televiziya və sosial mediada maarifləndirmə kampaniyaları genişləndirilməli; təhlükəsizlik qaydalarını pozan şirkətlərə qarşı sərt cərimələr tətbiq edilməlidir".

Mütəxəssis bildirir ki, 1 günün içində 3 insanın elektrik cərəyanının qurbanına çevrilməsi, sadəcə, şəxsi ehtiyatsızlıq deyil, həm də sistemli boşluqların nəticəsidir: "Azərbaycan vətəndaşı öz evində, işində, küçədə güvəndə olmalıdır. Bunun üçün həm dövlət, həm də cəmiyyət "heç nə olmaz" laqeydliyindən qurtulmalı, həyatın təhlükələrə qorunmasının vacibliyini dərk etməlidir".

E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Musavat"

Emin Əmrullayev

18 bağça müdiri işdən çıxarılıb

18 bağça müdiri vəzifəsindən azad edilib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev yeni tədris ilinə dair keçirilən brifinqdə açıqlama verib.

Nazirin sözlərinə görə, ötən tədris ilində aparılan monitorinqlər nəticəsində fəaliyyətində ciddi nöqsanlara yol verən 18 məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin müdiri vəzifəsindən azad olunub.

Emin Əmrullayev qeyd edib ki, bu cür tədbirlər gələcəkdə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və idarəetmənin daha səmərəli təşkilinə xidmət edir.

Azad edilmiş ərazilərdə daha 6 bağça tikiləcək

Azad edilmiş ərazilərdə 7 bağçada 243 uşaq təhsilə cəlb olunub. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev yeni tədris ilinə dair keçirilən media brifinqində məlumat verib.

Nazirin sözlərinə görə, hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə fəaliyyət göstərən 7 məktəbəqədər təhsil müəssisəsində 243 uşaq tədrisə cəlb edilib.

Emin Əmrullayev əlavə edib ki, yaxın müddətdə həmin ərazilərdə daha 6 məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin istifadəyə verilməsi planlaşdırılır.

Nazir: “72 mindən çox müəllimin maaşına əlavə ediləcək”

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev media üçün keçirilən brifinqdə deyib ki, 72 mindən çox müəllimin maaşına əlavə ediləcək. Nazirin sözlərinə görə, cari ilin sertifikatlaşdırma prosesinin müəssisə mərhələsi başa çatdıqdan sonra ümumilikdə 72 mindən çox təhsilverənin əməkhaqqısına əlavələr ediləcək.

Emin Əmrullayev həmçinin qeyd edib ki, 2022-2025-ci illər üzrə təşkil olunmuş imtahanlarda 80 mindən çox müəllim iştirak edib: “2025-ci ilin sentyabr ayı üzrə müəllimlərin orta aylıq əməkhaqqı 965 manat təşkil edib. Son 10 ildə müəllimlərin orta aylıq əməkhaqqı 3 dəfəyə qədər artıb”.

4 minə yaxın müəllimin əmək fəaliyyətinə xitam verilib

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev yeni tədris ilinin başlanması ilə bağlı keçirilən brifinqdə sertifikatlaşdırma prosesinin nəticələri barədə danışdı.

Nazir bildirib ki, bu proses məktəblərdə müəllimlərin keyfiyyətinə birbaşa təsir göstərib:

“İbtidai təhsildə 4 minə yaxın müəllimin əmək fəaliyyətinə xitam verilib. Eyni zamanda bəzi müəllimlərin maaşında 90 faizdən çox, bəzi fənlər üzrə isə 35 faizlik artımlar qeydə alınıb”.

Emin Əmrullayev əlavə edib ki, sertifikatlaşdırmanın növbəti mərhələsində oxuyub-anlama üzrə suallar tətbiq olunacaq: “Biz ilk mərhələdə ictimaiyyətə suallar təqdim etmişdik, hamınız görmüsünüz. Növbəti mərhələdə isə oxuyub-anlama bacarığına diqqət yetiriləcək. Tədrisin əhəmiyyəti yalnız qrammatik qaydaların öyrənilməsi deyil. Oxuyub-anlama sürətli oxu yox, mətnin mahiyyətini anlamaqdır. Bu gün əsas problemlərdən biri də budur. Dile sevgi yalnız qrammatika deyil, məhz oxuyub-anlama bacarığı ilə formalaşır”.

□ **Sahana RƏHİMLİ,**
“Yeni Musavat”

Azərbaycanda su ehtiyatlarının artırılması və su qıtlığının qarşısının alınması məqsədilə süni yağış yağdırılması layihəsi diqqət mərkəzindədir. Bu istiqamətdə bir sıra pilot layihələr həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

su qıtlığının azaldılması daxilidir.

Bu layihə həm də ölkədə ekoloji balansın qorunması və iqlim dəyişikliyinə yaratdığı təsirlərin yumşaldılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Ekoloq Ənvər Əliyev
“Yeni Musavat”a açıqlama

İnstitutunun hidrologiya şöbəsində işləmiş digər planlar var idi. Ağsuçay üzərinə nəzərdə tutulmuş bənd, Cavanşir gölü kimi kiçik anbarların həm suvarma, həm də balıqçılıq üçün əhəmiyyəti böyükdür.

Bugünkü müzakirələrdə bəzi təkliflər xarici texnologi-

yeni ideya deyil. Lakin indiyədək bu texnologiya geniş tətbiq sahəsi tapmayıb və bunun ciddi səbəbləri var: “Süni yağış əsasən atmosfərə gümüş yodid (argentum yodid) kristallarının səpilməsi yolu ilə həyata keçirilir. Bu maddə ya raket, ya da təyyarə vasitəsilə buludlara səpilir. Lakin

Azərbaycana süni yağış yağdırılacaq - üstünlük, gözlənti

2025-ci ilin sonuna kimi suyun əldə edilməsi üzrə texniki-iqtisadi əsaslandırma və layihə sənədləri hazırlanacaq. 2026-cı ildə pilot layihələrin keçiriləcəyi ərazilər müəyyənləşdiriləcək, 2027-ci ildə isə havadan suyun əldə edilməsi texnologiyası ilə bir pilot layihə icra olunacaq.

Eyni zamanda ölkədə yüksək minerallaşmış yeraltı suların təmizlənməsi və istifadəyə cəlb edilməsi planlaşdırılır. 2025-ci ilin sonuna kimi su təminatı zəif olan yaşayış məntəqələri müəyyən ediləcək, 2026-cı ildə həmin məntəqələrdə yeraltı suların məişət-təsərrüfat sahəsində istifadəsinə dair layihələr hazırlanacaq. 2027-ci ildə isə təmizlənmiş yeraltı suların istifadəyə dair bir pilot layihənin icrası nəzərdə tutulub.

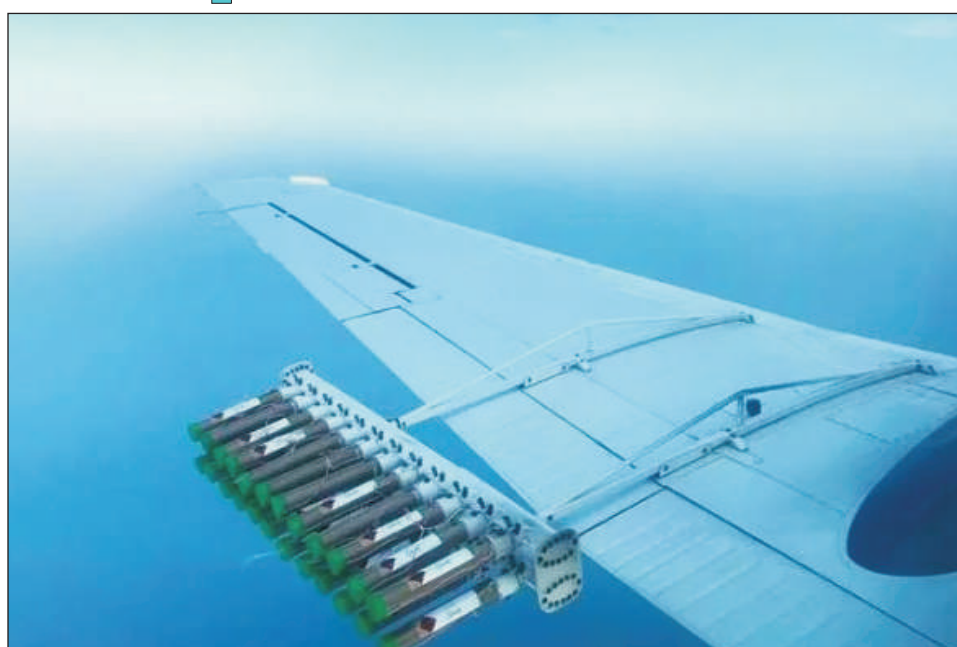
Ötən il İsrailin Milli Su Qurumu - “Mekorot” şirkəti Azərbaycanda su qıtlığının qarşısını almaq üçün süni yağış layihəsi təklif edib. Layihə “Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC-yə təqdim olunub.

Süni yağış texnologiyası buludların içindəki aerozolların üzərinə gümüş yodid kristallarının səpilməsi prinsipi ilə işləyir. Bu proses buludları ağırlaşdıraraq yağışın düşməsinə səbəb olur. İsraildə bu üsuldən 1972-ci ildən istifadə olunur.

Layihə böyük maliyyə tələb etsə də, uzunmüddətli perspektivdə istifadəsi xeyli qənaətlidir. Lakin onun uğurla həyata keçirilməsi üçün radar sistemləri, səpiləcək nöqtələrin dəqiq hesablanması və planlaşdırma işlərinin düzgün aparılması vacibdir.

Ekspertlər bildirir ki, Azərbaycanda süni yağışın yağdırılması mümkün və zəruridir, xüsusilə su ehtiyatlarının az olduğu bölgələrdə. Üstünlük

Keçmişdə ölkə daxilində kiçik su anbarları və bəndlər vasitəsilə kənd yerlərinin su təminatı, balıqçılıq və suvarma sistemləri yaxşı işləyirdi. Vaxtında hazırlanmış layihələr - məsələn, “TOP 50” su anbarı layihəsi və Coğrafiya

sında deyib ki, Azərbaycan ərazisinə düşən yağıntıların miqdarı qərbdən şərqə doğru kəskin dəyişir: “Məsələn, Balakən-Qazaxda zonasında illik yağıntı xeyli çox olur, Qobustan və Bakı tərəflərində isə azdır. Ümumilikdə rayonlar üzrə yağıntı miqdarı əhəmiyyətli diapazonda dəyişir.

Bu fərqlilik su ehtiyatlarının bölgələr üzrə qeyri-bərabər paylanmasına gətirib çıxarır. Balakən-Qazaxda çaylarının (məsələn, Balakənçay və digər kiçik çaylar) debiti böyükdür və bu çaylar sürətli, qısamüddətli axınlarla yaz-qış dövrlərində əhəmiyyətli həcmdə su gətirirlər. Kiçik Qafqaz və azad olunmuş ərazilərin əlavə su potensialını da nəzərə almaq lazımdır.

Kür və Araz çaylarının ümumi illik su həcmi təxminən 30-34 milyard kub metr səviyyəsindədir. Lakin yerüstü su ehtiyatlarımızdan lazımi dərəcədə istifadə edilmir: sular düzgün toplanmır və saxlanmır, nəticədə mövsümi varyasiyalar, daşqın və quraqlıq təsirləri daha sərt hiss olunur.

Keçmişdə ölkə daxilində kiçik su anbarları və bəndlər vasitəsilə kənd yerlərinin su təminatı, balıqçılıq və suvarma sistemləri yaxşı işləyirdi. Vaxtında hazırlanmış layihələr - məsələn, “TOP 50” su anbarı layihəsi və Coğrafiya

yalara - dəniz suyunun şirələşdirilməsinə əsaslanır. Bu yanaşma mümkündür, amma müddətli iqtisadi səmərəliliyi şübhə altına alına bilər. Daha məqsəduyğun yol mövcud yerüstü resursları modern anbarlar və müasir texnologiyalarla toplamaq, suvarma sistemlərini optimallaşdırmaq və su idarəçiliyini yaxşılaşdırmaqdır.

Eyni zamanda icra və maliyyə məsələləri də önəmlidir: resursların düzgün istifadə olunmaması, lazımsız və bahalı layihələrə sərmayə qoyulması, şəffaflığın olmaması problemləri dərinləşdirir. Rayonlarda su anbarlarının tikintisi, mənimsənilmənin qarşısını alması, layihələrin əhali üçün faydalı və davamlı olmasına diqqət yetirilməlidir”.

Ekoloq bildirir ki, yerüstü su ehtiyatlarını toplayacaq və saxlayacaq müasir su anbarlarının mərhələli şəkildə tikintisi, suvarma sistemlərinin modernləşdirilməsi və su istifadəsinin səmərəliliyinin artırılması, mövcud hidrologiya və coğrafiya tədqiqatlarının, əvvəl hazırlanmış layihələrin yenidən qiymətləndirilməsi və reallaşdırılması lazımdır.

Hidroloq Rövşən Abbasov deyib ki, süni yağış texnologiyalarının inkişafı ötən əsrin - XX əsrin hələ 30-cu illərinə təsadüf edir. Yəni bu,

proses həm baha başa gəlir, həm də gözlənilən nəticələri vermir. Argentum yodid özü bahalı bir maddədir, onun daşınması və səpilməsi də əlavə böyük xərclər tələb edir. Bundan başqa, bu üsul ekoloji baxımdan da risklidir: atmosfer və torpaq çirklənə bilər. Həmçinin bəzən yağışın istənilən əraziyə deyil, küləyin təsiri ilə başqa yerlərə yağması da mümkündür. Bu səbəbdən texnologiya özünü tam doğrultmur”.

Mütəxəssis hesab edir ki, bu üsulun Azərbaycanda yenidən sınaqdan keçirilməsinə ehtiyac yoxdur: “Əksinə, su strategiyasında qeyd olunduğu kimi, kənd təsərrüfatı və içməli su təchizatı sahəsində su itkilərinin azaldılması, mövcud su mənbələrinin daha effektiv idarə olunması prioritet olmalıdır. Azərbaycanın bu tip eksperimentlər üçün “təcürübə poliqonu”na çevrilməsini düzgün hesab etmirəm. Çünki bu işlər üçün çox böyük vəsaitlər sərf olunur, lakin nəticə gözlənilən kimi olmur.

Nümunə üçün deyim ki, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Səudiyyə Ərəbistanı və hətta İsraildə bu texnologiyanın geniş tətbiqi üçün çoxlu cəhdlər göstərilib, amma əldə olunan nəticələr heç də uğurlu sayıla bilməz”.

□ **Sahana RƏHİMLİ,**
“Yeni Musavat”

Rusiyalı həkim-teleparıcı Aleksandr Myasnikov maraqlı açıqlama verib. O bildirib ki, aspirin dünyada ən təhlükəli dərmandır və bu gün bir çox ölkələr xüsusi hallar istisna olmaqla, onun təyinatını dayandırılıb.

lar aspirinə qarşı allergik olub. Bu zaman səpgilər, nəfəs almaqda çətinlik və hətta ağır allergik reaksiya olan anafilaktik şok da baş verə bilər. Bu da aspirinin hər kəs üçün uyğun olmadığını göstərir.

Aspirin rəsmi olaraq bir çox ölkədə tam şəkildə qada-

“Aspirin ümumilikdə əhali arasında populyar olan bir dərmandır. Hələ sovet dövründən insanların böyük bir qismi onu qızdırma salan dərman kimi istifadə etməyə başlayıblar. Lakin bu, doğru yanaşma deyil. Ümumiyyətlə, bu dərmandan həm ağrıkəsic, həm qızdırma salıcı, həm

vermirlər, həmçinin qanın duruluq və qatılıq vəziyyətinə də diqqət yetirmirlər. Qanı artıq dərəcədə durulan şəxslərdə isə bu, ciddi qanaxma ilə nəticələne bilər.

Əgər mədədə hər hansı bir eroziya, yara və ya qastrit varsa, bu dərman həmin şəxslərdə ciddi mədə və ba-

“Apple” şirkətinin satmadığı “iPhone 17” Bakıda necə satılır?

Son günlər sosial şəbəkələrdə, xüsusilə TikTok-da “iPhone 17” markalı mobil telefonların satış reklamları çoxalıb.

Musavat.com xəbər verir ki, reklamlar izləyicilər tərəfindən diqqət cəksə də, sual yaranıb: hələ “Apple” şirkətinin satışa çıxarmadığı “iPhone 17” Bakıda necə satılır?

Məlumat üçün bildirək ki, “Apple” şirkəti bu modelin satışına sentyabrın 19-da başlayacağını elan edib. Bakıda satılanlar isə orijinal telefonlar deyil. Bundan məlumatı olanlar da var, olmayanlar da.

Bezi səhifələr bu modelləri orijinal kimi təqdim edərək 6500 manata təklif edirlər. “iPhone 17” paylaşımını edənlərin bəziləri satdıqları telefonların “Dubay variantı” olduğunu etiraf edirlər. Lakin bəziləri isə orijinal kimi insanlara sırımağa çalışırlar.

Təklif olunan mobil cihazların Dubaydan gətirildiyi, orijinal olmadığı aydındır. Amma təklif olunan qiymət də fantastikdir. Dubayda 2000-2300 olan telefonu Bakıya gətirib orijinal adı ilə 6500 manata satmaq istəyirlər.

□ “Yeni Məsavat”

Sabiq bələdiyyə sədri məhkəmə zalında qandallandı

Saatlı rayonu, Sarıcalar bələdiyyəsinin sabiq sədri məhkəmə zalında həbs edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, sabiq sədr Arif Məhərrəmov dələduzluqda ittiham olunub.

Məlumatla görə, Arif Məhərrəmov iki nəfər kənd sakiniyə qarşı dələduzluq edib. Onlardan bələdiyyəyə məxsus torpaq sahələrinin sənədləşdirilməsi məsələsini həll edəcəyi vədi ilə 2000-2500 manat civarında pul alıb.

Elan edilmiş ittihamla özünü qismən təqsirli bilən sabiq sədr aldığı pulları şəxsi ehtiyaclarına xərclədiyini bildirib.

İstintaq dövründə onun barəsində polis nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri seçilib. Məhkəmənin hökmü ilə Məhərrəmov 1 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib və məhkəmə zalında qandallanıb.

Ölümə səbəb olan qaziyə 6 il iş kəsildi - amma cəzasını 2038-dən sonra çəkəcək

Göygöl şəhəri, Azay Kazımov küçəsində ölümə nəticələnən qəza törədən şəxs məsuliyyətə cəlb edilib. Onun daha əvvəl də cinayət əməli törətdiyi, həmçinin sürücülük vəsiqəsinin olmadığı məlum olub.

Musavat.com xəbər verir ki, 33 yaşlı Eşqin Bayramov idarə etdiyi “VAZ 21014” markalı avtomobillə Göygöl şəhərində hərəkətdə olarkən idarəetməni itirərək piyada Nəmet Verdiyevi vurub. Sonuncu müxtəlif xəsarətlər alaraq hadisə yerində ölüb.

Araşdırma zamanı məlum olub ki, Eşqin Bayramov hadisə yerindən qaçıb. Lakin təqsirləndirilən şəxs hadisə yerindən qaçmadığını, piyadanı özünün xəstəxanaya çatdırdığını bildirib.

İstintaq zamanı müəyyən edilib ki, Eşqinin sürücülük vəsiqəsinin müddəti 2020-ci ildə bitibmiş. Onun idarə etdiyi avtomobil özünə məxsus olub.

Məhkəmə araşdırması zamanı Eşqinin daha əvvəl qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma, xuliqanlıq maddələri ilə təqsirləndirilərək məhkum olunduğu məlum olub.

Eşqin boşandığı və himayəsində azyaşlı övladı olduğu üçün onun barəsindəki hökmün icrası təxirə salınıb. Onun övladı 14 yaşına çatandan sonra hökm icra ediləcək. Həmin cinayət əməlinə görə onun barəsində 3 il 6 ay cəza təyin edilib.

Törətdiyi qəzaya görə də məsuliyyətə cəlb edilən Eşqinə daha əvvəlki cəzası ilə indiki cəzası birləşdirilməklə cəmi 6 il azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilib. Onun himayəsində azyaşlı övladı olduğu üçün hökmün icrası 2038-ci ilədək təxirə salınıb.

Qeyd edək ki, İkinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı olan Eşqin qəza zamanı dünyasını dəyişən piyadanın ailəsi ilə barışıq əldə edib.

□ İ.MURADOV,
“Yeni Məsavat”

Dünyanın ən təhlükəli dərmanı... Bakıda reseptsiz satılır

Həkim deyir ki, bu dərman çox ciddi fəsadlara səbəb ola bilər, əgər...

Myasnikovun sözlərinə görə, qan durulaşdırıcı xüsusiyyəti səbəbilə dərman qızdırma salan kimi istifadə edildikdə ölümcül ola bilər. Eyni zamanda aspirindən ürək-damar xəstəliklərinin müalicəsində istifadə olunmaqda davam edir. Klassik preparatlardan olan və azad satışda olan aspirin sağlamlıq üçün bu qədərmi təhlükəli ola bilər? Azərbaycanda da onun istifadəsi dayandırılıla bilərmi?

Aspirin - uzun illərdir istifadə olunan klassik dərmanlardan biridir və bir çox ölkədə satışdadır.

Aspirinin istifadəsi ilə bağlı təhlükəli hal Rey sindromudur. Bu sindrom əsasən uşaqlarda və yeniyetmələrdə müşahidə olunur. Bu vəziyyət qaraciyərin və beyinin zədələnməsi ilə nəticələne bilər və ölümcül ola bilər. Məhz buna görə bir çox ölkədə uşaqlara aspirin verilməsi qadağan olunub və ya ciddi şəkildə məhdudlaşdırılıb. Bəzi insan-

ğan olunmasa da, bəzi yaş qruplarında istifadəsi məhdudlaşdırılıb. Məsələn, Böyük Britaniyada və ABŞ-də 16 yaşdan aşağı şəxslərə aspirin verilməsi tövsiyə edilmir. Kanada, Avstraliya və Avropa ölkələrinin bir qisminə də oxşar məhdudiyyətlər mövcuddur. Bu tədbirlər əsasən Rey sindromu riskinə qarşı yönəlib.

Nəticə etibarilə, aspirin faydalı və təsirli bir dərman olsa da, onun istifadəsi hər kəs üçün uyğun deyil. Xüsusilə uzun müddət istifadə edilməsi və ya xüsusi sağlamlıq problemləri olan şəxslərdə ciddi risklər yarada bilər. Ona görə də aspirini istifadə etməzdən əvvəl həkimlə məsləhətləşmək vacibdir. Özbaşına və daimi istifadədən qaçmaq sağlamlıq baxımından daha doğrudur.

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsavat”a fikrini bölüşüb:

də qan durulducu kimi istifadə edirlər. Amma əslində aspirin daha çox qan durulducu olaraq təyinat almalıdır. Çünki bu dərmanın bir sıra yan təsirləri mövcuddur.

Həkim qeyd edir ki, yan təsirlər əsasən mədə-bağırsaq sisteminə təsir edir: “Mədədə eroziya, aşınma kimi hallar yarada bilər. Əgər xəstədə qastrit varsa, aspirin istifadəsi mədə qanamasına səbəb ola bilər. Həmçinin qaraciyər və ürək çatışmazlığı olan xəstələrdə də ciddi fəsadlara yol açə bilər. Uşaqlarda istifadəsinə xüsusilə diqqət yetirilməlidir. Aspirinlə bağlı ən çox rast gəlinən səhv yanaşma onun davamlı olaraq ağrıkəsic və ya qızdırma salıcı kimi istifadə edilməsidir. Belə hallarda insanlar dərmanı nizamsız və vaxtaşırı istifadəyə meyilli olurlar.

Bəzi hallarda aspirin qızdırma salıcı kimi istifadə edildiyindən, insanlar mədə və bağırsaq problemlərinə fikir

dəqiq dozada aparılmalıdır: “Ümumiyyətlə, bir sıra dərmanlar var ki, onlardan istifadədə yanlış yanaşmalar mövcuddur. Məsələn, dünyada “ağrıkəsic” kimi tanınan parasetamol bizdə əsasən qızdırma salıcı kimi istifadə olunur və insanlar onu nizamsız şəkildə qəbul edirlər. Bilmək lazımdır ki, hər bir dərmanın müxtəlif orqan və sistemlərə seçici təsiri var. Hansı dərmanın seçilməsi isə xəstənin konkret vəziyyətindən, yanaşı xəstəliklərindən, digər qəbul etdiyi dərmanlardan və yaş xüsusiyyətlərindən asılıdır. Yəni “bu dərman qızdırmanı salır”, “bu dərman qanı duruldu” yanaşması doğru deyil. Çünki dərmanların həm orqanlara yan təsirləri, həm də digər dərmanlarla birgə istifadə imkanları müxtəlif ola bilər. Bu isə hər bir insanın fərdi xüsusiyyətlərinə əsasən qiymətləndirilməlidir”.

□ Afaq MİRƏYİQ,
“Yeni Məsavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 163 (8773) 12 sentyabr 2025

S
e
n
t
y
a
b
r

Xoruldama beyinə dağıdıcı təsir göstərir

"Güclü xoruldama beyinə dağıdıcı təsir göstərir və demensiyanın inkişaf riskini artırır".

Bu barədə amerikalı nevroloq Baybin Çen "Daily Mail"ə açıqlamasında xəbərdarlıq edib. Mütəxəssisin sözlərinə görə, tənəffüsdə fasilələrlə müşayiət olunan xoruldama xüsusilə təhlükəlidir. Belə anlarda beyinə oksigenin ötürülməsi bloklanır, bu isə damarların mikrotravmasına səbəb olur. Həkim qeyd edib ki, bu zədələnmələr simptomuz insult riskini artırır, uzunmüddətli perspektivdə isə demensiyanın inkişafına gətirib çıxarır.

"MRT tədqiqatları təsdiqləyir ki, güclü xoruldama insanlarda yaddaş və koqnitiv funksiyalara cavabdeh bölgələrdə boz maddənin həcmi azalır. Xüsusilə əzbərləmə üçün əsas rol oynayan hipokampus zədələnir", - həkim əlavə edib. "Boz maddə insanın mərkəzi sinir sisteminin əsas komponentidir. O, əzələ fəaliyyətini, sensor qavrayışı (görmə, eşitmə və s.), yaddaşı, emosiyaları və nitqi idarə etməyə kömək edən neyron hüceyrələrini ehtiva edir. Xoruldama nə qədər güclü olarsa, beynin koqnitiv funksiyalar üçün vacib olan sahələri bir o qədər zədələnir", - deyərək Çen vurğulayıb. Əlavə risk faktoru isə xroniki yuxu pozğunluqlarıdır. Tez-tez oyanmalar gecə ərzində beynin tam bərpaşına mane olur ki, bu da mənfi təsiri gücləndirir və gələcəkdə sağlamlıqla bağlı problemlərin yaranmasına səbəb ola bilər.

Avstraliyada qadın 94 yaşını paraşütlə tullanaraq qeyd etdi

Avstraliyanın Kvinslend əyalətində yaşayan Betti Qreqori 94 yaşını qeyri-adi şəkildə - 3 600 metr yüksəklikdən paraşütlə tullanaraq qeyd edib. Bununla da qadın artıq beşinci dəfə paraşütlə tullanıb. Məlumatla görə, Betti Qreqorinin paraşütlə tullanmaq həvəsi hələ 1940-cı illərdə, Böyük Britaniya Kral Hərbi Hava Qüvvələri Qadın Korpusunda aerofotoqraf kimi xidmət etdiyi dövrdə yaransa da, o dövrdə qadınlara belə imkan verilməyib.

Betti Qreqori bu istəyini Qreqori dörd doğum gününü yalnız 1970-ci ildə reallaşdıraraq paraşütlə tullanaraq qeyd edib. O vaxtdan bəri Betti edib.

Honkonqlu iş adamı şərab kolleksiyasını milyonlarla dollara satdı

Daşınmaz əmlak, zərgərlik, əyləncə və maliyyə xidmətləri sahəsində fəaliyyət göstərən "İmperator" qrupunun rəhbəri, honkonqlu maqnat Albert Yun "Sotheby's" hərrac evində şərab kolleksiyasını 17.7 milyon Honkonq dollarına (təxminən 2.3 milyon ABŞ dolları - red.) satıb.

Məlumatla görə, satış qiyməti hərrac evinin proqnozunu demək olar ki, 77% üstələyib. Belə ki, "Sotheby's" kolleksiyası təxminən 1.3 milyon ABŞ dollarına qiymətləndirib. Qeyd edək ki, "Forbes" sonuncu dəfə Yunun sərvətini 2019-cu ildə 1.3 milyard dollar səviyyəsində açıqlayıb.

İnsan beynini təqlid edən süni intellekt modeli təqdim edildi

Çinli alimlər dünyada insan beynini təqlid edən ilk irimiqyash süni intellekt dil modelinin yaradıldığını elan ediblər. Bu barədə "The Independent" nəşri məlumat yayıb. "SpikingBrain 1.0" adlanan bu model əhəmiyyətli dərəcədə daha az enerji sərf etmək və "Nvidia" ciplərindən istifadə etmədən işləmək üçün hazırlanıb. Çin Elmlər Akademiyasının tədqiqatçıları tərəfindən inkişaf etdirilmiş "SpikingBrain 1.0" modeli insan beyninin prinsipini təkrarlayır və yalnız tapşırığı yerinə yetirmək üçün zəruri olan sinir hüceyrələrini aktivləşdirir.

Meksika zorakı məzmunlu videooyunlara vergi tətbiq edəcək

Meksika hökuməti zorakı məzmunlu videooyunlara səkkiz faiz vergi tətbiq etməyi təklif edib. Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə "Le Figaro" məlumat yayıb. Məlumatla görə, bu verginin 2026-cı ildə dövlət büdcəsinə təxminən 9.8 milyon dollar gəlir gətirəcəyi gözlənilir. Meksikanın maliyyə naziri Edqar Amador bildirib ki, vergidən əldə olunan gəlirlər videooyun asılılığından əziyyət çəkən insanlara kömək üçün istifadə olunacaqdır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yumurtanı qaynadarkən onun çatlamasını istəmirsinizsə, qaba yanıbmış kibrit qoyun.
- * Tərə qarşı dezodorantları səhər yox, gecə vurun. Bu, daha uzun müddətə qoxunun qarşısını alacaq.
- * Ütünün suyunun içinə bir az ətir vursanız, paltarlarınızdan gözəl qoxu gələcək.
- * Külqabının pis iyilməməsi üçün onu su ilə yox, zeytun yağı ilə isladın.
- * Pişiklərin divan və ya kreslonuza oturmasını istəmirsinizsə, həmin yerə naftalin qoyun. Pişiklər onu heç sevməzlər.
- * Saclarınızı boyadarkən üzünüzdə dəyən boyanı südə batırılmış pambıqla silin.
- * Yata bilmirsinizsə, albalı suyu için.
- * Zibil qutunuzun içinə soda və ya qabartma tozu töksəniz, pis qoxunun qarşısını ala biləcəksiniz.
- * Yumurtanı qaynatdıqdan sonra qalan suyu dibçəyə tökün. Bitkilərə çox xeyirlidir.
- * Dırnaq boyasından qalan sarılığı götürmək üçün dırnağa sirkə sürtün. Rəngini açacaq.
- * Mədəniz bulanırsa, bir stəkan qəhvə için.

Kosmosda ulduzu "yeyən" müəmmalı obyekt aşkar edildi

Astronomlar ilk dəfə "özü üçün ziyafət təşkil edən" ağ cırtıdan ulduz kəşf ediblər. Yerdən 10 min işıq ili uzaqlıqda yerləşən "V Sagittae" adlı ağ cırtıdan ulduz özündən daha böyük səma cisminin maddəsini "udur". Bu qarşılıqlı əlaqə gözqamaşdırıcı parıltı ilə müşayiət olunur və astronomlar onu Çilidəki Avropa Cənub Rəsədxanasının teleskopundan istifadə edərək müşahidə ediblər.

Tədqiqatçılar həmçinin hər iki ulduzu əhatə edən qaz halqasını aşkar ediblər. "Bu parlaq qaz halqası göstərir ki, qoşa ulduz sistemini ömrünün son mərhələlərini yaşayır və fəlakətli finala doğru gedir", - deyərək tədqiqatın rəhbəri, Turku Universitetindən doktor Pasi Hakala qeyd edib.

Turşu xərçəng riskini azaldır

Əhalinin böyük bir hissəsi turşuların mədə üçün yaxşı olmadığına inanaraq istehlak etməkdə tərəddüd edir. Bununla belə, onların ləzzətindən əlavə, ümumi sağlamlıq üçün çoxlu faydaları olduğu ortaya çıxıb. Mütəxəssislər əslində 2 xörək qaşığı turşunun hətta kanserogen maddələri zərərsizləşdirdiyini bildirib.

Tərəvəz və meyvələrin qıcqırdılması və müəyyən müddət saxlanması ilə hazırlanan turşular bağırsaqların sağlamlığında qoruyucu və müalicəvi rola malikdir. Turşuların fermentasiya prosesində əmələ gələn faydalı bakteriyaların bağırsaqlarda başda K2 olmaqla bir çox vitamin və həzm fermentinin istehsalını dəstəklədiyi açıqlanıb. Bütün tərəvəzləri turşu etmək olar. Lakin kələm və çuğundura antioksidant tərkibi yüksək olduğuna görə üstünlük verilir.

Sağlamlıq problemi olmayanlara gündə orta hesabla 2 xörək qaşığı turşu istehlak etmələri tövsiyə olunur. Müəyyən şərtlər və həssaslıqlar xaricində turşuların süfrədən əskik edilməməsi lazımdır. Kiminsə qan təzyiqi, böyrək, mədə, ürək və ya şəkər xəstəliyi kimi bir problemi varsa, tərkibindəki duzun çox olması səbəbindən turşu istehlakından çəkinməlidir. Bu xəstələr turşuları pəhrizlərinə daxil etməzdən əvvəl həkimləri ilə məsləhətləşməlidirlər.

Evdə hazırlanan turşular hər zaman hazır olanlardan çox istifadə edilməlidir. Turşuların hazırlanmasında xloruz içməli sudan istifadə, təbii və ya üzvi yolla istehsal olunan tərəvəzləri seçmək, daş duzundan istifadə etmək və gigiyena qaydalarına riayət etmək çox vacibdir. Hətta turşuların tərkibində xərçənglə mübarizə aparacaq maddələr olur. Amma unutmayın, turşu qədərində istehlak edilməlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500